

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

**ZŘIZOVÁNÍ, FUNGOVÁNÍ A ČINNOSTI JEDNOTEK SBORŮ
DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCÍ**

Diplomová práce

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra práva

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Machová Jarmila

Veřejná správa a regionální rozvoj Sezimovo Ústí - Tábor

Název práce

Zřizování, fungování a činnost jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí

Anglický název

Establishment, functioning and activities of volunteer firemen units of municipalities

---

Cíle práce

Cíl práce:

- zpracování základní právní úpravy
- základní charakteristika zkoumané problematiky
- sběr dat
- vyhodnocení získaných poznatků
- návrh řešení

Metodika

Metodika:

- soustředit a analyzovat relevantní právní předpisy,
- prostudovat dostupnou literaturu,
- získání a prostudování konkrétních materiálů
- vyhodnocení získaných dat

Harmonogram zpracování

Harmonogram:

1. Sběr dat, vyhotovení zadání práce – do 30.6.2011
2. Vypracování teoretické části – do 31.1.2012
3. Vypracování praktické části – do 28.2. 2012
4. Odevzdání práce dle závazných pokynů PEF ČZU

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

Akceschopnost jednotky, integrovaný záchranný systém, jednotka požární ochrany, jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, obec, plošné pokrytí, požární poplachový plán, zřízení jednotky

Doporučené zdroje informací

KOLEKTIV AUTORŮ. Bojový řád jednotek požární ochrany. 1. vydání Frýdek-Místek: Ministerstvo vnitra, 2007, str. 561, ISBN: 978-80-7385-026-5

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

HANUŠKA, Z. Řád výkonu služby v jednotkách požární ochrany. 1. vydání Frýdek-Místek: Ministerstvo vnitra, 2009, str. 245, ISBN: 978-80-7385-069-2

HANUŠKA, Z. Organizace jednotek požární ochrany. 2. vydání Frýdek-Místek: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2008, str. 116, ISBN: 978-80-7385-035-7

ŠENOVSÝ, M.; ADAMEC, V.; HANUŠKA, Z. Integrovaný záchranný systém. 1. vydání Frýdek-Místek: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2005, str. 157, ISBN: 80-866634-65-5

Vedoucí práce

Světlíková Daniela, JUDr.

Termín odevzdání

březen 2012

JUDr. Jana Borská
Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.
Děkan fakulty

V Praze dne 8.11.2011

Prohlašuji, že jsem na celé diplomové práci pracovala samostatně a použitou literaturu jsem citovala.

V Lesonicích dne 30. března 2012

.....

podpis autora

Děkuji vedoucí diplomové práce JUDr. Daniele Světlíkové za odborné vedení při psaní této diplomové práce. Poděkování patří i velitelům jednotek SDH obcí a starostům obcí za poskytnutí rozhovorů, které nastínily aktuální problémy.

Téma: Zřizování, fungování a činnosti jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí.

Subject: Establishment, functioning and activities of volunteer firemen units of municipalities.

Souhrn

Tématem diplomové práce s názvem „Zřizování, fungování a činnosti jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí“ je detailní zachycení a popsání těchto jednotek i způsobu jejich financování. Práce komplexně zachycuje danou problematiku včetně platného právního rámce. Praktická část je zaměřena na aktuální problémy jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí. Je zde zmíněna i problematika zařazení žen v jednotkách požární ochrany. Ve svém výsledku práce je poukazuje na potřebu zpracování zcela nového zákona o požární ochraně.

Summary

The target of the thesis which name is "Establishment, functioning and activities of the voluntary fire brigade units of municipalities" is a detailed capture and description of these units as well as the method how to fund them. The work captures the complex issues including the current legal framework. The practical part is focused on current issues of voluntary fire brigade units. There is mentioned the issue of participation of women into the fire protection, too. The result of this thesis points to the need for processing of a completely new law on fire protection.

Klíčová slova:

Akceschopnost jednotky, Hasičský záchranný sbor, Integrovaný záchranný systém, Jednotka požární ochrany, Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, Obec, Plošné pokrytí, Požární poplachový plán, Zřizování jednotky sboru dobrovolných hasičů obce.

Keywords:

Readines for action, Fire and Rescue Service of the Czech Republic, Integrated rescue systém, Fire brigade, Voluntary fire brigade of a community, Community, Territory coverage, Fire alarm plan, Establishment of a voluntary fire brigádě of a community

OBSAH

1 ÚVOD	9
2 CÍL PRÁCE A METODIKA	10
3 PŘEHLED ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY	11
3.1 HISTORIE POŽÁRNÍ OCHRANY	11
3.2 ZAČLENĚNÍ POŽÁRNÍ OCHRANY DO STÁTNÍ SPRÁVY	14
3.3 JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY	19
3.3.1 Druhy jednotek požární ochrany	19
3.3.2 Kategorie jednotek požární ochrany	20
3.3.3 Operační a informační středisko Hasičského záchranného sboru	23
3.3.4 Plošné pokrytí kraje a požární poplachový plán kraje	24
3.3.5 Vyhlašování stupňů poplachu	25
3.4 ZŘIZOVÁNÍ JEDNOTEK SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCÍ	26
3.4.1 Zřízení jednotky SDH obce	26
3.4.2 Nábor členů do jednotky SDH obce	26
3.4.3 Zdravotní prohlídky	27
3.4.4 Smluvní vztah člena jednotky SDH obce a obce	29
3.4.5 Jmenování velitele jednotky	30
3.4.6 Dokumentace jednotky SDH obce	30
3.4.7 Vybavení technikou a věcnými prostředky požární ochrany	31
3.4.8 Vybavení členů jednotky SDH obce osobními a společnými ochrannými pracovními prostředky	32
3.4.9 Odborná příprava a odborná způsobilost členů jednotky SDH obce	34
3.5 VÝKON SLUŽBY V JEDNOTCE SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCE	36
3.5.1 Úkoly jednotek SDH obcí	36
3.5.2 Rozdělení výkonu služby	37
3.5.3 Akceschopnost jednotky PO	38
3.5.4 Speciální služby u jednotky SDH obce	38
3.6 FINANCOVÁNÍ JEDNOTEK SBORŮ DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCÍ	40
3.6.1 Investiční dotace	40
3.6.2 Neinvestiční dotace	40

3.7 SPOLUPRÁCE S OBČANSKÝMI SDRUŽENÍMI PŮSOBÍCÍ NA ÚSEKU POŽÁRNÍ OCHRANY	41
4 VLASTNÍ PRÁCE	42
5 ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ A DOPORUČENÍ	68
6 ZÁVĚR	71
7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY, PRÁVNÍCH NOREM, INTERNÍCH PŘEDPISŮ A INTERNETOVÉ ZDROJE	73
8 SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ A GRAFŮ	76
9 SEZNAM ZKRATEK	77
10 SEZNAM PŘÍLOH	78

1 ÚVOD

Právo na pomoc v případě požáru či jiné mimořádné události patří mezi jedno ze základních práv občanů České republiky. Legislativně je toto právo zakotveno hned v několika právních předpisech. Mezi nejvýznamnější z těchto předpisů patří ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Komplexně se potom problematikou požární ochrany zabývá zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

Včasnou pomoc v případě požárů a jiných mimořádných událostí zajišťují v České republice jednotky požární ochrany. Jedná se o jednotky profesionálních, ale i dobrovolných hasičů, které se společně podílejí na likvidaci mimořádných událostí. Spolupráce těchto jednotek je velmi úzká, vzájemná a nezbytná. V diplomové práci bude řešena problematika zřizování, fungování, činností jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí. Tyto jednotky požární ochrany položily průběhu historického vývoje významný „základní kámen“ pro vznik a vybudování jednotek profesionálních hasičů.

Povinnost chránit občana byla a je uložena také na bedra obcím. Ty z tohoto důvodu v minulosti zřizovaly různé hlásné služby a svými předpisy nařizovaly každému občanovi pomáhat při hašení požárů. Od sedmdesátých let 19. století začaly obce zřizovat první hasičské sbory dobrovolných hasičů i profesionálních hasičů. Tyto sbory plnily úlohu nejen v oblasti hašení požárů, ale i v oblasti humanitární a společenské.

Systém jednotek požární ochrany se vzájemně prolíná. Základem celého tohoto systému je systém plošného pokrytí území krajů jednotkami požární ochrany. Právě uvedený systém klade důraz na vzájemnou spolupráci a doplňování jednotek profesionálních hasičů o jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí. Neustále se zvyšující počet mimořádných událostí má za následek i zvýšené nároky na členy jednotek a na jejich akceschopnost.

Práce členů jednotek sborů dobrovolných hasičů je ušlechtilá, výjimečná a nezastupitelná. Jen díky vynikající souhře mezi profesionálními a dobrovolnými jednotkami požární ochrany a díky vysoce propracovanému systému je Česká republika doslova vzorem v požární ochraně pro další evropské státy.

2 CÍL A METODIKA PRÁCE

Hlavním cílem diplomové práce je poukázat na celkovou problematiku jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí, včetně některých aktuálních problémů, se kterými se jednotky sborů dobrovolných hasičů potýkají. Dalším úkolem je popsat a přiblížit problematiku nasazování žen do jednotek, jakožto otázku gender politiky v požární ochraně. Bude provedena analýza relevantních právních předpisů dané problematiky, jejich prolínání, vliv a dopady na jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí, stejně jako jejich aplikace a ověření v praxi. Další částí bude provedení komparace právních úprav s daty získanými z rozhovorů. Z uvedené analýzy a rozboru bude provedena zpětná syntéza, ze které následně vyplynou postřehy, doporučení a návrhy na případné úpravy, doplnění nebo i změny do celého legislativního systému, ve kterém se dobrovolná požární ochrana pohybuje.

Diplomová práce je rozdělena do dvou hlavních částí. V první teoretické části diplomové práce jsou vysvětleny základní pojmy z oblasti zřizování, fungování a činnosti jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí. Vlastní empirická část diplomové práce je také rozdělena na dvě samostatné pasáže. V první je řešena problematika fungování a odborné přípravy jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí. Informace, ze kterých se v této části práce vychází, byly zjištěny na základě rozhovorů (metoda interview) s veliteli jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí a starosty obcí, kteří jsou jejich zřizovateli. Aktuální problematika jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí byla řešena v rámci Kraje Vysočina. Dále byla také na základě rozhovorů zjišťováno, jak je tato problematika řešena ve zvolených sousedních státech. V dalším se empirická část zabývá uplatněním žen v jednotkách požární ochrany, jejich postavením a korektností přístupu k jejich zařazování do nich. Také tady byla k získání informací a názorů využita metoda rozhovoru. I tato část byla doplněna několika postřehy a informacemi z vybraných sousedních zemí.

3 PŘEHLED ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY

3.1 HISTORIE POŽÁRNÍ OCHRANY

Oheň měl v celém průběhu dějin pro člověka a jeho hospodářský i společenský život nesmírný význam. Nebezpečí ohně se však projevilo v tom okamžiku, kdy nad ním člověk ztratil vládu, kdy se změnil v požár ničící výsledky lidské práce. Na nízkém stupni vzdělanosti se člověk snažil oheň usmířit dary a oběťmi. Teprve když poznal, že to nepomáhá, začal spoléhat na svou vlastní sílu.¹

Počátky hasičů v Čechách a na Moravě sahají až do 14. století. V té době si jednotlivá města nebo jejich majitelé vytvářeli přísná pravidla, stanovující, jak požárům předcházet, či jak postupovat v případě jejich vzniku. Základem těchto směrnic se stala „Práva městská království Českého a markrabství Moravského spolu s jejich sumou“, vydané r. 1579 M. Pavlem Krystianem z Koldína.

Císařovna Marie Terezie sjednotila požadavky na předcházení požárům a pro jejich účinné hašení vydáním „Řádu k hašení ohně pro města zemská, městečka a dědiny markrabství moravského“ v roce 1751 a dále vydáním dvou patentů pro Čechy, a to pro královská města pražská a pro venkov v roce 1775. Další zpřísnění požadavků v předcházení požárům vyplynulo z „Požárních řádů“ vydaných Josefem II. pro Čechy v r. 1785. Postihy za porušování zásad předcházení požárům obsahoval všeobecný trestní zákoník z 27. 5. 1852.²

Tabulka 1 - postihy za úmyslně založené požáry

Za úmyslně založené požáry (žhářské)	
Těžký žalář	Rozsah závažnosti provinění
Doživotí	za několikanásobné pokusy o založení požárů nebo způsobením velké škody.
10 až 20 let	Pokud „oheň vyšel“, ale velké škody nenapáchal.
5 až 10 let	Pokud „oheň nevyšel“ a byl založen v noci či na místě, že by se snadno rozšířil
1 do 5 let	Pokud oheň nevyšel, zhasnul nebo byl založen ve dne a beze škody uhašen
Příčinil-li se žhář sám z lítosti a ještě v pravý čas tak, že všeliké škodě zabráněno, budiž všeho trestu prost.	

Zdroj: převzato z trestního zákoníku z roku 1852, vlastní zpracování.

¹ Srov. Dostupné z <http://www.uhelnapribram.cz/historie-hasicu/d-7600/p1=8132> ze dne 21. února 2012

² Srov. Dostupné z <http://www.hasicsketradice.cz/index.php?option=44> ze dne 21. února 2012

Tabulka 2 - postihy za zanedbání předpisů k odvrácení ohně

Zanedbání všelikých předpisů daných k odvrácení ohně		
Pokuty	V i n í c i	P ř e s t u p e k
50,- až 400,-	Mistři	Nepovolené odchylky od staveb, komínů, zhotovení topidel
50,- až 1000,-	živnostníci	za uskládání věci snadno chytlavé na nebezpečných místech
50,- až 1000,-	každý Občan	za skladování sena, slámy nebo palivového dřeva na nebezpečných místech
100,- až 1000,-		za průjezd se zapálenou pochodní přes dřevěné mosty, osady nebo lesy
20,- až 200,-		za zatajení nebo neoznámení požáru
Vězení	V i n í c i	P ř e s t u p e k
3 až 14 dnů	tovaryši, políři	odchylky staveb, neohl. závad komínů, špatná instalace topidel či kouřovodů
1 až 8 dnů	každý Občan	vstup s nechr. ohněm do chléva nebo prostor se snadno chytlavým materiálem
1 den až 1 týden		kouření tabáku ve chlévech nebo prostorech se snadno chytlavým materiálem

Zdroj: převzato z trestního zákoníku z roku 1852, vlastní zpracování.

Zákon č. 45/1876 Českého zemského zákoníku, kterýmž se vydává řád policie v příčině ohně pro království České, se stal mezníkem pro požární ochranu. Odpovědnost za předcházení požárům spočívala na starostovi, neboť: „starosta obce má opatřiti čeho zapotřebí, aby co možná odstraněno bylo vše, jakož aby ničehož činěno nebylo, čímž by požár vypuknouti mohl. Příhodilo-li by se nějaké náhlé neštěstí, jako např. oheň, povodeň apod., může starosta žádati, aby se neodkladné práce konaly, pokud jich k odvrácení okamžitého nebezpečnosti nevyhnutelně potřebí, jakož má k těmto pracím každého občana k nim schopného i osoby cizí přidržovat“.³

Občané se museli bezplatně podílet na hašení ohně, poskytnout nádoby, zapůjčit koně pro zapřažení do stříkaček a vozů a umožnit přístup ke zdrojům vody, která se nalézala „na jejich držebnosti“. Podrobně zde byly uvedeny povinnosti při předcházení a pro hašení požárů.

Zákonem č. 79/1935 Sb., o hasičském příspěvku při požárním pojištění a vládním nařízením č. 80/1935 Sb. došlo k podrobnější úpravě vybírání a přerozdělování hasičského příspěvku z požárního pojištění.

³ Zákon č. 45/1876 čes. z. z., kterým se vydává řád policie v příčině ohně pro království České.

Vládním nařízením č. 30/1941 Sb., o věcech požární ochrany byl zrušen Řád policie v příčině ohně. Odborný dohled v oboru věcí požární ochrany, zvláště nad obcemi, hasičstvy a jejich svazy vykonával ministr vnitra. Ten svými pokyny určoval, ve kterých městech „jest udržovati hasičstvo z povolání a ve kterých obcích hasičstva dobrovolná nebo povinná nebo tato hasičstva vedle sebe a v jakém počtu“. Ministr vnitra si pro plnění těchto úkolů ustanovoval hlavního a krajské požární ředitele, kteří byli protektorátními zaměstnanci. Všeobecný dohled nad obcemi vykonávaný bezprostředně nadřízeným politickým úřadem nebyl tímto dotčen. Podle tohoto dokumentu se obec stala vlastníkem věcných prostředků PO.

Po válce bylo nutno postupně doplňovat zničenou a Němci rozkradenou výzbroj a výstroj. Úkoly dvouletého plánu byly rozpracovány v „Hasičském budovatelském plánu“, který byl zaměřen na odstranění válečných škod. Patřičnou pozornost věnovaly požární ochraně i ústřední orgány. Ministerstvo vnitra vydalo r. 1945 vyhlášku „O zajišťování požární bezpečnosti v průmyslových a živnostenských podnicích a historicky cenných objektech.“ Následoval výnos ministerstva vnitra „Odborný (technický) dohled v oboru požární bezpečnosti“. Vyhláškou ministerstva vnitra v roce 1946 byla stanovena povinnost sousedské požární výpomoci. Velmi významné bylo vládní nařízení v roce 1946, které stanovilo zřizování závodních hasičských sborů ve větších podnicích. Minimálně muselo být 18 členů sboru, velitele určoval závod a schvaloval okresní národní výbor. Další výnos ministerstva vnitra z roku 1947 „Organizace a výkon veřejné požárně bezpečnostní služby u Sboru národní bezpečnosti, který řešil přidělování důstojníků Sboru národní bezpečnosti, požárních inspektorů, zvláště vyškolených a vycvičených pro veřejnou požárně bezpečnostní službu.

Pvním poválečným požárním zákonem byl zákon č. 40/1948 Sb., o trestní ochraně proti požárům. Nově byl zaveden trest za spolčování se ke zhárství.

Zákon č. 62/1950 Sb., o ochraně před požáry a jinými živelními pohromami zrušil platnost vládního nařízení č. 30/1942 Sb., o věcech požární ochrany, a platnost, po případě použitelnost ostatních předpisů, které odporují tomuto zákonu. Prováděcím předpisem výše uvedeného zákona bylo vládní nařízení č. 135/1950 Sb., o organizaci ochrany před požáry a jinými živelními pohromami.

Zákonem č. 35/1953 Sb., o státním požárním dozoru a požární ochraně byl zrušen zákon č. 62/1950 Sb., o ochraně před požáry a jinými živelnými pohromami včetně prováděcích předpisů. Dalším zákonem, který vyšel v platnost byl zákon č. 18/1958 Sb., o požární ochraně. V 60. a 70. letech minulého století došlo poměrně k velké profesionalizaci hasičů v tehdejší Československu. Tímto zákonem vznikali okresní inspekce požární ochrany (prevence) a veřejné požární útvary (stanice) i v menších městech. V oblasti dobrovolných hasičů byly zřízeny Veřejné požární sbory, které byly řízeny Československým svazem požární ochrany.

Dalším zákonem č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, který platí dodnes, byli přejmenováni profesionální hasiči na Správu (prevence) a útvar Sboru požární ochrany (stanice). Dobrovolní hasiči byli přejmenováni na Dobrovolné veřejné požární sbory metodicky řízené Svazem požární ochrany Československé socialistické republiky, po převratu nástupnickými organizacemi. Novelou zákona k 1. lednu 1995 došlo k přejmenování na Hasičský záchranný sbor České republiky, který měl okresní uspořádání. Dobrovolní hasiči byli přejmenováni na Jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí, které zřizují obce. Další velká novela zákona byla provedena zákonem č. 237/2000 Sb., kterým se vyčlenili profesionální státní hasiči do vlastního zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. Od 1. ledna 2001 sloučením Hasičského záchranného sboru České republiky a Hlavního úřadu civilní ochrany České republiky a vzniku krajů došlo ke vzniku nového Hasičského záchranného sboru České republiky s novým krajským uspořádáním.

3.2 ZAČLENĚNÍ POŽÁRNÍ OCHRANY DO STÁTNÍ SPRÁVY

Veřejná správa je činnost, která souvisí s poskytováním veřejných služeb na různých úrovních. V současné době je veřejná správa rozdělena na státní správu a samosprávu. Státní správu vykonávají:

- ústřední orgány státní správy na ústřední úrovni s působností pro celý stát (např. ministerstva),
- územní orgány státní správy s místní působností (např. obce),
- ostatní státní orgány (např. soudy).

Samospráva je jedním ze způsobu řízení určitého celku jiným subjektem než státem.

Samosprávu dělíme na:

- územní – tzn., že jde o subjekt, který může sám rozhodovat (např. obce, kraje). Tyto subjekty vytvářejí vlastní orgány, kterými je výkon samosprávy vykonáván;
- zájmová – tzn., že se jedná o subjekty, které spojuje společný zájem. Jedná se o zájmovou či profesní samosprávu (např. Česká lékařská komora, Česká advokátní komora apod.).⁴

Požární ochrana v České republice se řídí zákonem č. 133/1985 Sb. o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o PO“).

Správními úřady na úseku požární ochrany jsou ministerstvo a Hasičské záchranné sbory krajů (dále jen „HZS kraje“). Úkoly státní správy na úseku požární ochrany stanovené zákonem o požární ochraně⁵ plní v přenesené působnosti také orgány krajů⁶ a orgány obcí⁷. Úkoly státní správy na úseku požární ochrany za ministerstvo vnitra plní generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky.⁸

Hasičský záchranný sbor České republiky (dále jen „HZS ČR“) je tvořen:

- generálním ředitelstvím HZS ČR, které je organizační součástí Ministerstva vnitra. Součástí generálního ředitelství HZS ČR jsou také vzdělávací, technická a účelová zařízení: Školní a výcvikové zařízení HZS ČR (ve Frýdku-Místku, Brně a Borovanech), Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, Technický ústav požární ochrany Praha, Opravárenský závod Olomouc a Základna logistiky Olomouc.
- 14 HZS krajů.
- Střední odbornou školou požární ochrany a Vyšší odbornou školou požární ochrany ve Frýdku-Místku.
- Záchranným útvarům HZS ČR v Hlučíně.⁹

---

⁴ Srov. KOUDELKA, Z. *Samospráva*. 1. vydání. Praha: Linde, 2007, str. 55

⁵ Srov. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, § 23

⁶ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů

⁷ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

⁸ Srov. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, § 26

⁹ Srov. Sběrka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra částka 21/2007, kterým se vydává organizační řád MV-generálního ředitelství HZS ČR

Základním posláním HZS ČR resp. jednotek požární ochrany (dále jen „jednotky PO“) je chránit životy, zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech.¹⁰

Na základě zákona 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o IZS“) je HZS ČR základní a vedoucí složkou integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“). HZS ČR při plnění svých úkolů spolupracuje s ostatními složkami IZS, se správními úřady a jinými státními orgány, orgány samosprávy, právníckými a fyzickými osobami, neziskovými organizacemi a sdruženími občanů.¹¹

„Integrovaný záchranný systém se použije v přípravě na vznik mimořádné události a při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma anebo více složkami integrovaného záchranného systému.“¹²

Základními složkami IZS jsou HZS ČR, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, zdravotnická záchranná služba a Policie České republiky.¹³

Ostatními složkami IZS jsou vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

---

¹⁰ Dostupné z URL: <http://www.hzscr.cz/clanek/zakladni-poslani-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx> ze dne 2. dubna 2010

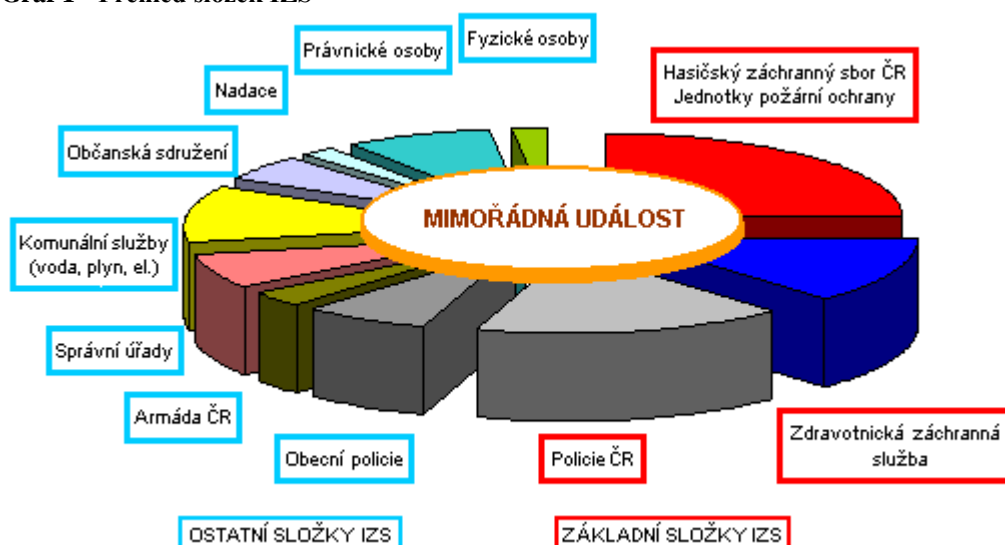
¹¹ Srov. Zákon č. 239/ 2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,

¹² Tamtéž, § 3

¹³ Srov. tamtéž §4

Graf 1 - Přehled složek IZS

Zdroj: převzato www.hzs.cz

Povinnosti obce v samostatné působnosti a obecního úřadu na úseku požární ochrany:

„(1) Obec v samostatné působnosti na úseku požární ochrany:

- a) zřizuje jednotku sboru dobrovolných hasičů obce, která provádí hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech a plní další úkoly podle zvláštního právního předpisu ve svém územním obvodu; členům jednotky sboru dobrovolných hasičů obce za hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech v mimopracovní době poskytuje odměnu,
- b) udržuje akceschopnost jednotky sboru dobrovolných hasičů obce,
- c) zabezpečuje odbornou přípravu členů jednotky sboru dobrovolných hasičů obce,
- d) zabezpečuje materiální a finanční potřeby jednotky sboru dobrovolných hasičů obce a požární ochrany,
- e) zajišťuje péči o členy jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, jakož i péči o zaměstnance zařazené v jednotkách hasičských záchranných sborů podniků, členy jiných jednotek sborů dobrovolných hasičů obce nebo podniků, popřípadě i o osoby vyzvané k poskytnutí osobní pomoci podle § 18, jestliže zasahují za ztížených podmínek nebo u déle trvajícího zásahu na území obce,
- f) poskytuje náhradu ušlého výdělku členu jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, který se ve své pracovní době nebo v době, ze které mu plyne příjem

- z podnikání nebo jiné samostatně výdělečné činnosti, zúčastní zásahu při požáru nebo jiných záchranných prací při živelních pohromách nebo jiných mimořádných událostech nebo nařízeného cvičení anebo nařízené odborné přípravy,
- g) zabezpečuje a hradí pro členy jednotky sboru dobrovolných hasičů obce preventivní zdravotní prohlídky,
  - h) zabezpečuje výstavbu a údržbu objektů požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení, zejména pro potřeby svého územního obvodu,
  - i) zpracovává stanovenou dokumentaci požární ochrany,
  - j) zřizuje ohlašovnu požárů a další místa, odkud lze hlásit požár,
  - k) zabezpečuje zdroje vody pro hašení požárů a jejich trvalou použitelnost a stanoví další zdroje vody pro hašení požárů a podmínky pro zajištění jejich trvalé použitelnosti,
  - l) umožňuje dislokaci jednotek hasičského záchranného sboru v katastrálním území obce podle nařízení kraje a přispívá na provoz a vybavení těchto jednotek,
  - m) spolupracuje se sousedními obcemi při plnění úkolů k zabezpečení požární ochrany; za tím účelem mohou obce soustřeďovat finanční prostředky,
  - n) organizuje preventivně výchovnou činnost,
  - o) obecně závaznou vyhláškou
    1. vydává požární řád obce,
    2. stanoví podmínky k zabezpečení požární ochrany při akcích, kterých se zúčastní větší počet osob.
- (2) Obec plní obdobně povinnosti uložené tímto zákonem právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám.
- (3) Obecní úřad na úseku požární ochrany
- a) zajišťuje účast velitelů a strojníků jednotky sboru dobrovolných hasičů obce na jejich odborné přípravě,
  - b) zajišťuje úkoly požární ochrany pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu.

(4) Vybrané obecní úřady

- a) zabezpečují podle požárního poplachového plánu kraje hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech mimo svůj územní obvod,
- b) zabezpečují akceschopnost jednotky sboru dobrovolných hasičů obce k zásahům mimo svůj územní obvod,
- c) na základě nařízení kraje, kterým se stanoví podmínky plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany, zabezpečují nepřetržitou pracovní pohotovost mimo pracoviště v počtu nejméně jednoho požárního družstva o sníženém početním stavu.¹⁴

3.3 JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY

„Jednotkou požární ochrany se rozumí organizovaný systém, který je tvořen odborně vyškolenými osobami (hasiči), požární technikou (automobily) a věcnými prostředky požární ochrany (výbava automobilů, agregáty, a pod). Základním posláním jednotek PO je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech, které ohrožují život a zdraví obyvatel, majetek nebo životní prostředí a které vyžadují provedení záchranných, resp. likvidačních prací.“¹⁵

3.3.1 Druhy jednotek požární ochrany

Jednotkami PO jsou:

- jednotka hasičského záchranného sboru kraje (dále jen „jednotka HZS kraje“), která je složena z příslušníků hasičského záchranného sboru určených k výkonu služby na stanicích hasičského záchranného sboru kraje,
- jednotka hasičského záchranného sboru podniku (dále jen „jednotka HZS podniku“), která je složena ze zaměstnanců právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, kteří vykonávají činnost v této jednotce PO jako své zaměstnání,

---

¹⁴ Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, § 29

¹⁵ Dostupné z URL: <http://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx> ze dne 21. února 2012

- jednotka sboru dobrovolných hasičů obce (dále jen „jednotka SDH obce“), která je složena z fyzických osob, které nevykonávají činnost v této jednotce PO jako své zaměstnání,
- jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku (dále jen „jednotka SDH podniku“), která je složena ze zaměstnanců právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, kteří nevykonávají činnost v této jednotce PO jako své zaměstnání.¹⁶

„Na každý druh jednotky PO jsou stanoveny odlišné nároky z hlediska jejich operační hodnoty, dané dobou výjezdu od nahlášení mimořádné události a maximální dobou dojezdu na místo zásahu, odlišné nároky na osoby, vykonávající činnost v těchto jednotkách, z hlediska odborné, fyzické, zdravotní a psychické způsobilosti.“¹⁷

Příslušníci, zaměstnanci podniku a členové jsou v jednotce PO rozděleni do čet, družstev, družstev o zmenšeném početním stavu a skupin. Četa se člení na 2 nebo 3 družstva, popřípadě skupiny. Družstvo tvoří velitel družstva a dalších 5 hasičů. Družstvo o zmenšeném početním stavu, tvoří velitel družstva a další 3 hasiči. Skupinu tvoří její vedoucí a nejméně 1 hasič.¹⁸

Jednotka PO, která je složena z hasičů nejméně dvou jednotek PO uvedených v § 65 odst. 1 zákona o PO nebo z hasičů nejméně jedné jednotky PO a osob začleněných ve složce IZS anebo z hasičů jednotky PO a osob poskytujících osobní a věcnou pomoc podle § 18 a § 19 zákona o PO je odřadem.

3.3.2 Kategorie jednotek požární ochrany

Kategorie jednotek PO (dále jen „JPO“) dělíme:

- JPO I - jednotka HZS kraje s územní působností a výjezdem do 2 minut od vyhlášení poplachu (stanice typu P0 do 5 minut). Jednotku zřizuje ministerstvo vnitra ČR. Její početní stav je podle typu stanice stanoven vyhláškou 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění vyhlášky 226/2005 Sb. (dále jen „vyhláška 247“).
- JPO II - jednotka SDH obce s územní působností kategorie JPO II, která

¹⁶ Srov. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, § 65

¹⁷ Dostupné z URL: <http://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx> ze dne 21. února 2012

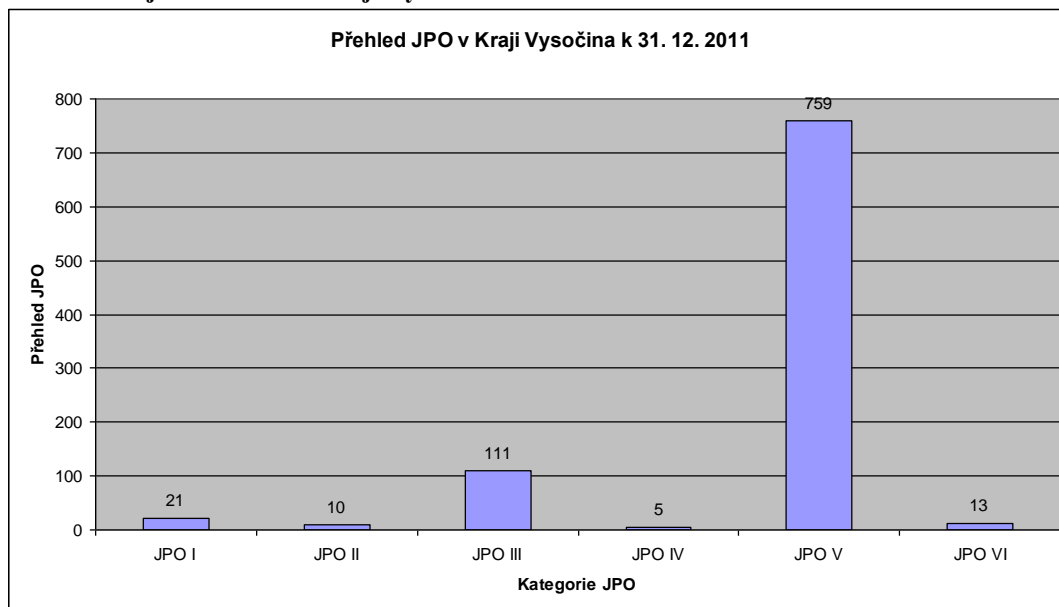
¹⁸ Srov. Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění vyhlášky č. 226/2005 Sb., § 4

zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu (JPO II/1) nebo dvou družstev o zmenšeném početním stavu (JPO II/2) do 5 minut od vyhlášení poplachu. Jednotku zřizuje obec a je složena ze členů, kterým byla určena pracovní pohotovost mimo pracoviště nebo vykonávají tuto činnost jako svoje vedlejší zaměstnání.

- JPO III - jednotka SDH obce s územní působností kategorie JPO III, která zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu (JPO III/1) nebo dvou družstev o zmenšeném početním stavu (JPO III/2) do 10 minut od vyhlášení poplachu. Jednotku zřizuje obec a je složena ze členů, kteří nevykonávají službu v jednotce PO jako své zaměstnání.
- JPO IV - jednotka HZS podniku s místní působností kategorie JPO IV, která zabezpečuje výjezd jednotky do 2 minut od vyhlášení poplachu. Jednotku zřizuje právnická nebo podnikající fyzická osoba především pro areál podniku, které to určí HZS kraje a je složena ze zaměstnanců. Její početní stav je stanoven výpočtem v posouzení požárního nebezpečí. Na základě dohody může jednotka na žádost krajského operačního a informačního střediska HZS kraje (dále jen “KOPIS“) vyjíždět i mimo areál podniku.
- JPO V - jednotka SDH obce s místní působností kategorie JPO V, která zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu do 10 minut od vyhlášení poplachu. Jednotku zřizuje obec a je složena ze členů, kteří nevykonávají službu v jednotce PO jako své zaměstnání. Jednotky této kategorie, které disponují cisternovou automobilovou stříkačkou mohou mít v odůvodněných případech územní působnost.
- JPO VI - jednotka SDH podniku s místní působností kategorie JPO VI, která zabezpečuje výjezd jednotky do 10 minut od vyhlášení poplachu. Jednotku zřizuje právnická nebo podnikající fyzická osoba především pro areál podniku, které to určí HZS kraje a je složena ze členů, kteří jsou zaměstnanci podniku. Její početní stav je stanoven výpočtem v posouzení požárního nebezpečí. Na základě dohody může jednotka na žádost KOPIS vyjíždět i mimo areál podniku.
- JPO N - jednotka SDH obce s místní působností kategorie JPO N, která není zařazena v plošném pokrytí kraje nebo požární hlídka (PH) obce. Jednotku PO nebo požární hlídku zřizuje obec a je složena ze členů, kteří nevykonávají službu

v jednotce PO nebo požární hlídce obce jako své zaměstnání. Požární hlídku podle § 69 zákona o PO zřizuje obec, která nezřizuje jednotku PO podle § 68 zákona o PO.¹⁹

Graf 2 - Přehled jednotek PO v Kraji Vysočina

Zdroj: Roční zpráva o stavu PO 2011, vlastní zpracování

Tabulka 3 - Početní stavy členů jednotek SDH obcí

	Kategorie jednotky					
	JPO II/1	JPO II/2	JPO III/1	JPO III/2	JPO V	JPO N /PH
Celkem základní početní stav členů	12	24	12	24	9	9/4
Počet členů v pohotovosti pro výjezd	4	8	4	8	4	4/4
Velitel jednotky	1	1	1	1	1	1/1
Velitel družstva	2	5	2	5	2	2/0
Strojník	3	6	4	6	2	2/1
Hasič, starší hasič	6	12	5	12	4	4/2

Zdroj: Vyhláška 247, příloha č. 4, vlastní zpracování.

¹⁹ Srov. Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění vyhlášky č. 226/2005 Sb., příloha 4

Základní početní stav členů jednotky SDH obce se zvyšuje o potřebný počet členů stanovený právním předpisem, je-li tato jednotka SDH obce předurčena pro úkoly ochrany obyvatelstva.

3.3.3 Operační a informační středisko Hasičského záchranného sboru

Operační a informační střediska HZS krajů a generálního ředitelství HZS ČR podle § 5 zákona o IZS plní úkoly operačního a informačního střediska IZS.

KOPIS prostřednictvím „callcentra telefonního centra tísňového volání 112“ nepřetržitě přijímá a vyhodnocuje tísňová volání na telefonních linkách „150“ a „112“, které mají schopnost identifikovat tel. číslo a místo volajícího, jak z pevné telefonní linky tak ze sítí mobilních operátorů. KOPIS jsou v operačním řízení podřízeny všechny jednotky PO dislokované na území kraje. KOPIS vysílá na místo události jednotky PO podle požárního poplachové plánu kraje a základní a ostatní složky IZS podle požadavku velitele zásahu.

Obrázek 1 - KOPIS HZS Kraje Vysočina

Zdroj: archiv HZS Kraje Vysočina.

Z KOPIS jsou také vyzumívány orgány státní správy a samosprávy a podle potřeby svolávány orgány krizového řízení kraje a obcí a zároveň je z něj ovládán jednotný systém varování a vyzumění obyvatelstva varovným signálem pomocí sirén či dalšími koncovými prvky tohoto systému.

Dále KOPIS vyžaduje osobní a věcnou pomoc podle zákona o IZS, plní úkoly s povodňovou hláskou službou a distribucí výstrah ČHMÚ a provozuje pulty elektrické požární signalizace.

KOPIS plní funkci stálého orgánu pro koordinaci složek IZS a přitom spolupracuje s integrovaným operačním střediskem Policie ČR a zdravotnickým operačním střediskem. Při mimořádné události KOPIS úzce spolupracuje s velitelem zásahu. Na základě jeho informací a požadavků průběžně vyhodnocuje situaci a povolává další síly a prostředky tak, aby došlo co nejrychleji ke zmírnění účinku mimořádné události a k jejímu odstranění.

3.3.4 Plošné pokrytí kraje a požární poplachový plán kraje

Plošným pokrytím kraje²⁰ se rozumí rozmístění jednotek PO na území kraje v závislosti na stupni nebezpečí katastrálního území obce a požadavku na dobu dojezdu jednotek PO na místo zásahu s potřebným množstvím sil a prostředků. Vnitřní organizace a vybavení jednotek PO včetně dislokace jednotlivých druhů a kategorií jednotek PO musí být volena tak, aby území obce bylo podle stupně nebezpečí zabezpečeno požadovaným množstvím sil a prostředků při splnění požadované doby jejich dojezdu na místo zásahu.

Požární poplachový plán kraje obsahuje zásady součinnosti jednotek PO při hašení požárů a provádění záchranných prací na tomto území, ale i při poskytování vzájemné pomoci mezi kraji na základě součinnostních dohod. Úpravu povolávání jednotek PO, způsob vyhlášení stupňů poplachu, činnost ohlašoven požáru a KOPIS. Požární poplachový plán kraje je součástí Poplachového plánu IZS kraje, který je zpracovaný na základě zákona o IZS.

Hasebním obvodem jednotek HZS kraje a jednotek SDH vybraných obcí je území, pro které je jednotka PO předurčena požárním poplachovým plánem kraje a předurčeností některých jednotek PO pro záchranné práce např. dopravní nehody, havárie apod.

Jednotky PO včetně jejich sil a prostředků jsou uvedeny v seznamu jednotek PO kraje Vysočina, kde je zároveň uvedeno vymezení hasebních obvodů jednotek HZS kraje a jednotek SDH vybraných obcí.

---

²⁰ Srov. Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany ve znění vyhlášky č. 226/2005 Sb., § 1

V požárním poplachovém plánu je stanoveno rozdělení jednotek PO pro jednotlivé obce, respektive objekty do jednotlivých stupňů požárního poplachu. Rozdělení jednotek PO do prvního stupně požárního poplachu vychází zpravidla z hasebních obvodů jednotek PO, kde jedna z jednotek PO je místně příslušná jednotka PO. Jednotky PO ve druhém a třetím stupni poplachu se stanovují na základě akceschopnosti jednotek PO a zvláštní stupeň se stanovuje na úrovni KOPIS. V případě nutnosti potřeby speciální požární techniky lze pro účely zásahu využít jednotky PO bez ohledu na jejich hasební obvod a místní příslušnost.²¹

Výpis z požárním poplachového plánu kraje, který obsahuje seznam jednotek PO pro první stupeň poplachu obdrží ohlašovny požárů obcí resp. právnické popř. podnikající fyzické osoby, které zřizují jednotku PO.²²

3.3.5 Vyhlášení stupňů poplachu

V rámci požárního poplachového plánu se vyhláší čtyři stupně požárního poplachu. V jednotlivých stupních poplachu na místě události zasahuje počet jednotek PO:

- první stupeň poplachu – nasazení nejvýše čtyř jednotek PO,
- druhý stupeň poplachu – nasazení nejvýše deseti jednotek PO,
- třetí stupeň poplachu – nasazení nejvýše patnáct jednotek PO,
- zvláštní stupeň poplachu – nasazení více než patnáct jednotek PO.

Stupeň poplachu na místě události se stanoví na základě potřeby nasazení sil a prostředků jednotek PO a popř. dalších složek IZS. Stupeň poplachu je závislý na závažnosti mimořádné události podle přijaté zprávy nebo na základě požadavku velitele zásahu.

Povolávání potřebného počtu sil a prostředků jednotek PO musí být v rámci vyhlášeného stupně poplachu přizpůsobeno co nejreálněji situaci. Stupeň poplachu pro

---

²¹ Srov. Sběrka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra částka 40/2003, kterým se stanoví postup pro zpracování a použití požárního poplachového plánu kraje

²² Srov. Nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně, ve změně pozdějších předpisů, § 13

dané místo události může být změněn na základě požadavku velitele zásahu na potřebu sil a prostředků.²³

Plošné pokrytí kraje a Požární poplachový plán kraje vydává Rada kraje.

3.4 ZŘIZOVÁNÍ JEDNOTEK SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCÍ

Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce je zřizována obcí v souladu s § 29 odst. 1 písm. a) zákona o PO a § 23 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, jako organizační složka obce, zpravidla bez právní subjektivity, tzn., že příjmy a výdaje jednotky PO jsou příjmy a výdaji obce.

3.4.1 Zřízení jednotky SDH obce

Obec na základě § 29 zákona o PO musí zajistit požární ochranu na území obce zřízením vlastní jednotky nebo na základě § 69a zákona o PO zřízení společné jednotky s HZS kraje, jinou obcí, jejíž jednotka PO zasahuje na jejím katastrálním území v 1. stupni požárního poplachu nebo s jiným právnickým subjektem sdružením finančních prostředků. Obce mohou sdružit finanční prostředky na základě § 50 odst.1 písmeno a) zákona č. 128/2000 Sb. o obcích, v platném znění.

Zřízení jednotky SDH obce musí být projednáno s územně příslušným územním odborem HZS kraje. Jednotka PO je zřízena zřizovací listinou, kterou schvaluje zastupitelstvo a podepisuje starosta obce. Jednotka PO je HZS kraje začleněna do plošného pokrytí kraje, čímž je jí přidělena kategorie jednotky PO a evidenční číslo. Dále se dohodne její předurčenost k některým typům zásahů či využitelnost pro plnění úkolů na úseku ochrany obyvatelstva.

Zřizování společné jednotky PO dvěma nebo více subjekty již jde nad rozsah a vymezený rámec diplomové práce, proto nebude řešeno.

3.4.2 Nábor členů do jednotky SDH obce

Pokud se zastupitelstvo rozhodne zřídit samostatnou jednotku SDH obce, musí dojít k náboru členů pro jednotku SDH obce. Při náboru členů do jednotky SDH obce je vhodná

---

²³ Srov. Sbírnka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra částka 40/2003, kterým se stanoví postup pro zpracování a použití požárního poplachového plánu kraje

spolupráce s občanským sdružením působícím na úseku PO tj. v podmínkách obce s místním sborem dobrovolných hasičů. Nepodaří-li se sestavit jednotku SDH obce ze členů občanského sdružení, osloví obec běžné občany. Oslovené občany je možno motivovat odměnou za zásah a údržbu techniky či odpuštěním místních poplatků vybíraných obcí.

Základní početní stav členů jednotek SDH obce musí být v souladu s vyhláškou 247, přílohou č. 4.

3.4.3 Zdravotní prohlídky

Zdravotní prohlídky pro členy jednotek SDH obcí vyplývají z § 29 a § 69b zákona o PO a blíže je stanovuje nařízení vlády č. 352/2003 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců jednotek hasičských záchranných sborů podniků a členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí nebo podniků (dále jen „NV 352“). Při zřizování jednotky SDH obce prochází členové vstupní zdravotní prohlídkou, kterou hradí obec, pokud tato prohlídka není hrazena v rámci preventivní zdravotní prohlídky dle § 29 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění (dále jen „zákon o VZP“). Pokud se členem jednotky SDH obce stane příslušník HZS kraje, který je zařazený v jednotce HZS kraje, nemusí u něj být zdravotní prohlídka vykonávána. Zdravotní způsobilost doloží kopií platné zdravotní prohlídky, kterou musí vykonávat v rámci svého povolání.

Vstupní zdravotní prohlídka se provádí u každého člena před zahájením výkonu služby v jednotce SDH obce. Jde o komplexní fyzikální vyšetření, včetně orientačního vyšetření zraku, sluchu, kůže, podpůrného a pohybového aparátu a orientačního neurologického vyšetření a orientační vyšetření moči.²⁴

Při posuzování zdravotní způsobilosti se využijí výsledky preventivní prohlídky, na kterou má každý občan nárok 1x za 2 roky ze zákona o VZP. U nositele dýchací techniky se navíc provede spirometrické a elektrokardiografické vyšetření. Je to v souladu s ustanovením § 2 odst. 2 NV 352, které obecně hovoří o doplnění vyšetření u nositele dýchací techniky o vyšetření stanovená pro kategorii I a po té v § 2 odstavci 4 specifikuje pouze dvě odborná vyšetření spirometrii a EKG. Podle aktuálního zdravotního stavu

---

²⁴ Srov. Nařízení vlády č. 352/2003 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců jednotek hasičských záchranných sborů podniku a členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí nebo podniků, § 2

a závěrů vyšetření lze provést i další odborná vyšetření nezbytná pro posouzení zdravotní způsobilosti.

Periodická preventivní zdravotní prohlídka se provádí jednou za 2 roky u každého člena, bez rozdílu zda je v kategorii IV nebo kategorii I podle přílohy č. 1 NV 352, a to v návaznosti na preventivní prohlídku podle zákona o VZP.

Člen, který je nositelem dýchací techniky, má obsah periodické preventivní zdravotní prohlídky rozšířen. Obsah je stejný jako u periodické prohlídky zaměstnance podniku v kategorii I (ve smyslu § 1 odst. 3 NV 352), tzn. v rozsahu komplexního fyzikálního vyšetření, včetně orientačního vyšetření zraku, sluchu, kůže, podpůrného a pohybového aparátu a orientačního chemického vyšetření moči, vyšetření elektrokardiografické a spirometrické a laboratorní vyšetření glykemie a odborné vyšetření neurologické.

Mimořádná zdravotní prohlídka člena jednotky SDH obce se provádí:

- na jeho žádost,
- na podnět velitele jednotky požární ochrany
  - po zranění nebo onemocnění, které způsobilo pracovní neschopnost zaměstnance podniku delší než 6 týdnů nebo pracovní neschopnost člena jednotky delší než 3 měsíce, a které je spojeno se zpochybnutím jeho zdravotní způsobilosti z důvodu změny zdravotního stavu, který může ohrozit jeho zdraví a bezpečnost nebo zdraví a životy ostatních fyzických osob při zásahu jednotky,
  - jestliže utrpí zranění spojené s bezvědomím, jiný těžký úraz nebo je v podezření z expozice nebezpečným či zdraví škodlivým látkám při zásahu jednotky PO, nebo
- na podnět lékaře.

Rozsah a náplň mimořádné zdravotní prohlídky stanoví podle aktuálního zdravotního stavu zaměstnance podniku nebo člena jednotky příslušný praktický lékař.²⁵

Dle § 12 nařízení vlády č. 172/2001 Sb. k provedení zákona o PO, ve znění nařízení vlády č. 498/2002 Sb. musí obec vést doklad o zdravotní způsobilosti členů pro výkon služby v jednotce. Tento doklad zpravidla vystaví praktický lékař, u kterého člen jednotky

---

²⁵ Srov. Nařízení vlády č. 352/2003 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců jednotek hasičských záchranných sborů podniků a členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí nebo podniků

absolvuje zdravotní prohlídku. Příslušník HZS kraje zařazený v jednotce HZS kraje nebo zaměstnanec HZS podniku zařazený v jednotce HZS podniku dokládá kopii lékařského posudku ze své preventivní zdravotní prohlídky.

3.4.4 Smluvní vztah člena jednotky SDH obce a obce

Forma smluvního vztahu člena jednotky SDH obce s obcí není v zákoně o PO jednoznačně stanovena. Členové jednotky SDH obce jsou zaměstnanci obce, protože jednotka SDH obce je organizační složkou obce. Dle § 65 odst. 3 zákona o PO je činnost v jednotce SDH vybrané obce vykonávána zpravidla v pracovněprávním vztahu k obci.

Ustanovení § 29 odst. 1 písm. a) zákona o PO stanovuje povinnost obci poskytovat členovi za hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech odměnu, pokud tuto činnost provádí v jeho mimopracovní době. Zároveň je nutno podotknout, že do činností v jednotce pro zajištění její akceschopnosti spadá i široká oblast údržby a kontrol požární techniky a prostředků v péči jednotky.

V § 65 odst. 2 zákona o PO se uvádí, že činnost v jednotce při hašení požáru, provádění záchranných prací při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech se považuje za výkon občanské povinnosti. Činnost v jednotce PO při nařízeném cvičení nebo při nařízené odborné přípravě je jiným úkonem v obecném zájmu.

Jednotka může dle § 97 zákona o PO poskytovat pohotovostní a jiné služby nebo práce související se základními úkoly jednotek PO za úhradu vynaložených nákladů. Chce-li obec po členovi vyžadovat plnění těchto úkonů, pak s ním musí mít uzavřen takový smluvní vztah, na základě kterého jej může pověřovat těmito pracemi.

Obecně lze doporučit:

- u jednotek kategorií JPO V a JPO N formu dohody o provedení práce, neboť u těchto kategorií jednotek není předpoklad větší četnosti zásahů a celkový počet hodin odpracovaných z důvodů činnosti v jednotce (údržba, odborná příprava, zásahy, nařízená cvičení) se zpravidla pohybuje do 150 hodin ročně,
- u jednotek kategorií JPO III, u nichž není předpoklad většího počtu zásahů, je vhodná forma dohody o provedení práce. Pokud se v praxi ukáže, že objem

150 hodin ročně nepostačuje, pak je vhodnější forma dohody o pracovní činnosti (v běžné mluvě užíván název „poloviční úvazek“),

- u jednotek kategorií JPO II je vhodnější forma dohody o pracovní činnosti, neboť u těchto jednotek je předpoklad překročení 150 odpracovaných hodin ročně ve prospěch činnosti v jednotce z důvodů většího počtu zásahů, zpravidla i většího objemu hodin odborné přípravy (předurčenost na dopravní nehody apod.), většího a složitějšího technického vybavení tudíž i časově náročnější údržby,
- u jednotek kategorie JPO II, resp. i JPO III, je vhodné zvážit i uzavření pracovního poměru, např. s velitelem jednotky nebo s určeným strojníkem, který se bude starat o dokumentaci jednotky, údržbu techniky a věcných prostředků jednotky. Při uzavírání pracovně právních vztahů se mimo zákoníku práce vychází i z pokynu generálního ředitele HZS ČR, který upravuje zásady pro výkon služby a odměňování v jednotkách kategorií JPO II a JPO III a uvádí i možný vzor dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr.²⁶

3.4.5 Jmenování velitele jednotky

Velitel jednotky SDH obce je jmenován a odvoláván podle § 68 odst. 1 zákona o PO starostou obce. Starosta obce před jmenováním velitele požádá územně příslušný HZS kraje o vyjádření ke způsobilosti navrženého člena jednotky SDH obce, že je schopný vykonávat funkci velitele jednotky SDH obce. Velitel jednotky SDH obce by měl mít mezi ostatními členy přirozenou autoritu a zároveň by měl být schopen řídit kolektiv i při mimořádných událostech. Velitel jednotky SDH obce odpovídá dle § 71 odst. 2 zákona o PO zřizovateli jednotky PO za připravenost a činnost této jednotky. Velitel jednotky SDH obce by měl být oporou starostovi obce v otázkách požární ochrany a ochrany obyvatelstva.

Zástupce velitele jednotky SDH obce by měl mít stejné schopnosti jako velitel z důvodu zastupitelnosti funkcí v nepřítomnosti velitele.

3.4.6 Dokumentace jednotky SDH obce

Po zajištění dostatečného počtu členů pro zřízení jednotky SDH obce, následuje projednání vlastního zřízení jednotky SDH obce na zasedání zastupitelstva obce. Jednotka

---

²⁶ Srov. Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí, str. 10

SDH obce je organizační složkou obce. Po schválení zřízení jednotky SDH obce je nutné zveřejnit zřízení jednotky SDH obce zveřejněním na úřední desce.

Dokumentace ke zřízení jednotky SDH obce²⁷ (vzory v přílohách):

- Zřizovací listina – příloha č. 1
- Jmenovací dekret velitele jednotky SDH obce – příloha č. 2
- Dodatek k dohodě o členství s velitelem jednotky SDH obce – příloha č. 3
- Dohoda o členství v jednotce SDH obce – příloha č. 4
- Seznam členů jednotky SDH obce – příloha č. 5
- Dokumentace o odborné způsobilosti člena – příloha č. 6
- Doklad o zdravotní způsobilosti člena pro výkon služby v jednotce SDH obce – příloha č. 7

3.4.7 Vybavení technikou a věcnými prostředky požární ochrany

Vybavení technikou a věcnými prostředky je stanoveno přílohou č. 4 vyhlášky 247, které se určuje podle zařazení jednotky PO do dané kategorie. Jednotka SDH obce může mít další vybavení nad rámec stanovený vyhláškou, pokud je předurčena pro další záchranné práce při dopravních nehodách, při haváriích, při živelných pohromách a pro ochranu obyvatelstva.

---

²⁷ Srov. Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí, str. 7

Tabulka 4 - Přehled vybavení jednotek SDH obcí

	Kategorie jednotky					
	JPO II/1	JPO II/2	JPO III/1	JPO III/2	JPO V	JPO N
Cisternová automobilová stříkačka	1	1	1	1	1 ¹⁾	1 ¹⁾
Dopravní automobil	1	1	1	1	1	1
Automobilový žebřík do 30 m	1 ²⁾	1 ²⁾	1 ²⁾	1 ²⁾	-	-
Automobilová plošina do 30 m	1 ²⁾	1 ²⁾	1 ²⁾	1 ²⁾	-	-
Odsavač kouře nebo přetlakový ventilátor	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾
Motorová stříkačka	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1	1
Izolační dýchací přístroj ⁴⁾	4	8 ¹⁾	4	8 ¹⁾	4 ¹⁾	4 ¹⁾
Vozidlová radiostanice požární ochrany	2	2	2	2	-	-
Přenosná radiostanice požární ochrany	2	4	2	4	1 ¹⁾	1 ¹⁾
Mobilní telefon	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾

Zdroj: vyhláška 247, příloha č. 4, vlastní zpracování.

Mimo vybavení jednotky SDH obce technikou a věcnými prostředky je nutno zajistit systém vyzkoušení členů jednotky SDH obce o vyhlášení poplachu jednotky SDH obce. Pro tyto účely se zpravidla užívá rotačních nebo elektronických sirén a místní rozhlas v obci, doplněné dalšími prostředky a systémy, např. pagery, zasílání krátkých textových SMS nebo hlasových zpráv na mobilní telefony členů jednotky.

3.4.8 Vybavení členů jednotky SDH obce osobními a společnými ochrannými pracovními prostředky

Členové jednotky SDH obce musí být vybaveni, stejně jako každý zaměstnanec, odpovídajícími ochrannými pracovními prostředky. Rizikovitost práce hasičů je zpravidla v oblasti bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci těžké stanovit, proto se doporučuje obcím vycházet z pokynu generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra č. 22/2002, kterým se stanoví podmínky pro poskytování ochranných prostředků příslušníkům a občanským zaměstnancům HZS ČR při činnosti v místě zásahu.

§ 93 odst. 2 zákona o PO v návaznosti na § 43 vyhlášky 247 stanovují, že člen musí být vybaven stejnokrojem, čímž se rozumí pracovní stejnokroj II a příslušným funkčním označením.

Tabulka 5 - Minimální rozsah osobních ochranných pracovních prostředků členů

Druh osobního ochranného prostředku		Počet pro 1 hasiče
pracovní stejnokroj II (bavlna 100 %; směs bavlny a syntetických materiálů - pozor směsné se nesmí použít při zásahu!!!)	Blůza	1
	Kalhoty	1
čepice k pracovnímu stejnokroji II		1
ochranný oděv pro hasiče třívrstvý (kalhoty a blůza) – <i>doporučeno u JPO II a JPO III</i>		1
ochranný oděv pro hasiče jednovrstvý pro likvidaci požárů ve venkovním prostředí (kalhoty a blůza) – <i>doporučeno u JPO V a JPO N, pokud je jednotka vybavena PS II z aramidových vláken (Nomex apod.), pak tyto nahrazují jednovrstvý ochranný oděv pro hasiče</i>		1
přilba pro hasiče (<i>s mrazuvzdorností větší než –15°C</i>)		1
zásahová obuv pro hasiče holeňová (<i>příp. i s prodyšnou membránou *</i>)		1
ochranné rukavice pro hasiče - pár ^{**} (<i>tzv. zásahové rukavice</i>)		1
ochranné rukavice proti mechanickým rizikům - pár ^{***} (<i>tzv. pracovní rukavice</i>)		1

Zdroj: převzato z Metodiky zřizování jednotek SDH obce, vlastní zpracování.

S ohledem na finanční náročnost osobních ochranných prostředků lze ochranný oděv pro hasiče v prvním roce zakoupit pouze pro družstvo o zmenšeném početním stavu (1+3) s tím, že slouží pro všechny členy jednotky. Není to ovšem příliš vhodné z hygienického hlediska, ale u jednotek, které příliš často nezasahují to lze považovat za dočasnou možnost. Je nutno si ovšem uvědomit, že pracovní stejnokroj II v bavlněném či směsném provedení je oděvem zejména pro činnosti v organizačním řízení a není určen pro zásahovou činnost při hašení požárů nebo zásahu na lehce vznětlivé hořlavé kapaliny. Pracovní stejnokroj II obsahující umělá vlákna je u těchto požárů a zásahů nebezpečný a nepřijatelný. Jedinou odchylkou jsou pracovní stejnokroje II z aramidových vláken (např. Nomex), ve kterých lze provádět hašení požárů ve venkovním prostředí, zejména travních porostů, stohů a lesních požárů. Jednovrstvé ochranné oděvy pro hasiče, které jsou vyrobeny dle ČSN EN 15614, jsou určeny pro požáry na volných prostranstvích (trávy,

lesy, stohy apod.). Tyto oděvy nejsou určeny pro hašení požárů v uzavřených prostorech (uvnitř objektů, garáží apod.).²⁸

„K osobním ochranným prostředkům je vhodné členy jednotky SDH obce vybavit i ochranným oděvem pro práci v dešti (blůza, kalhoty nebo kombinéza) a obuví pro práci ve vodě (gumové holínky). Vybavování jednotky SDH obce společnými ochrannými pracovními prostředky se odvíjí od činností, které se po jednotce vyžadují. Společné ochranné pracovní prostředky nejsou zpravidla přiděleny jednomu členovi, ale jsou uloženy tak, aby je mohl použít každý člen jednotky, pokud vykonává určitou specifickou činnost. Takovými prostředky jsou např. hasičský opasek s karabinou s minimální pevností 22 kN v podélném směru (pracovní polohovací systém), požárnická sekyra, izolační dýchací přístroj, přilba pro práci s motorovou řetězovou pilou, reflexní ochranná vesta, protichemický ochranný oděv, ochranný oděv proti ohni nebo sálavému teplu.“²⁹

3.4.9 Odborná příprava a odborná způsobilost členů jednotky SDH obce

Odborná způsobilost a odborná příprava členů jednotek SDH obcí vychází z:

- § 72 zákona o PO,
- § 32 až § 40 vyhlášky 247,
- pokynu generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra č. 36/2003 v platném znění k provádění odborné přípravy a odborné způsobilosti členů jednotek SDH obcí a jednotek SDH podniků a k odborné způsobilosti zaměstnanců zařazených na vybraných funkcích v jednotkách hasičských záchranných sborů podniků a členů vykonávajících službu v jednotkách sborů dobrovolných hasičů obcí nebo podniků jako svoje zaměstnání v pracovním poměru.

Samostatnou službu při zdolávání požáru mohou vykonávat až po absolvování základní odborné přípravy v rozsahu 40 hodin, kterou pro členy zajišťuje velitel jednotky. Základní odbornou přípravu a příslušný kurz odborné způsobilosti musí členové absolvovat do 12 měsíců od zařazení na danou funkci.³⁰

---

²⁸ Srov. Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí, str. 13

²⁹ Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí, str. 13

³⁰ Srov. Tamtéž, str. 14

Odborná způsobilost se ověřuje zkouškou a po složení se vydává osvědčení. Ověřování odborné způsobilosti, vydávání, odnímání a prodlužování platnosti osvědčení o odborné způsobilosti provádí:

- Ministerstvo vnitra u osob vykonávajících službu v jednotkách SDH obcí jako svoje zaměstnání (pracovní poměr dle zákoníku práce); tyto osoby absolvují kurzy ve vzdělávacích zařízeních Ministerstva vnitra,
- HZS kraje u velitelů jednotek, velitelů družstev a strojníků, kteří nevykonávají tuto činnost v pracovním poměru k obci.

Absolventi středních a vyšších škol požární ochrany nebo absolventi vysokoškolského studia, jehož součástí je ověřovací program pro odbornou způsobilost na úseku požární ochrany schválený ministerstvem vnitra a pokud od ukončení jejich studia neuběhla doba delší než 5 let, jsou odborně způsobilí pro výkon funkce velitel dobrovolné jednotky, velitel družstva a strojník dobrovolné jednotky.

Příslušníci HZS ČR, zaměstnanci HZS podniků a osoby vykonávajících službu v jednotce SDH obce nebo v jednotce SDH podniku jako svoje zaměstnání, kteří jsou odborně způsobilí pro výkon funkce velitel družstva nebo funkce vyšší, jsou současně odborně způsobilí pro výkon funkce velitel dobrovolné jednotky. Příslušníci HZS ČR, zaměstnanci HZS podniků a osoby vykonávajících službu v jednotce SDH obce nebo v jednotce SDH podniku jako svoje zaměstnání, kteří jsou odborně způsobilí pro výkon funkce strojník nebo technik strojní služby, jsou současně odborně způsobilí pro výkon funkce strojník dobrovolné jednotky.

Osvědčení o odborné způsobilosti má platnost 5 let, přičemž musí být prodlouženo před ukončením jeho platnosti. Pro velitele a strojníky jednotek kategorie JPO II a JPO III je odborná příprava k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti rozložena do pětiletého cyklu. Tato forma odborné přípravy se nazývá cyklická odborná příprava a zajišťuje ji územně příslušný HZS kraje.

Odborná příprava k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti pro velitele a strojníky jednotek kategorie JPO V a JPO N a požárních hlídek je prováděna 1x za 5 let v rozsahu kurzu pro získání odborné způsobilosti.³¹

3.5 VÝKON SLUŽBY V JEDNOTCE SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCE

3.5.1 Úkoly jednotek SDH obcí

Mezi základní úkoly jednotek SDH obcí patří:

- *Požární zásah* probíhá podle příslušné dokumentace požární ochrany nebo soustředění sil a prostředků směřující k lokalizaci a poté k likvidaci požáru, kdy je ukončeno nežádoucí hoření.
- *Záchranné práce* při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech, jde o odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí a vedoucí k přerušení jejich příčin, zejména pak ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí.
- *Na úseku ochrany obyvatelstva* tzn., že se zejména podílí na :
  - Evakuaci obyvatelstva,
  - označování oblastí s výskytem nebezpečných látek,
  - varování obyvatelstva,
  - dekontaminaci postižených obyvatel nebo majetku,
  - humanitární pomoci obyvatelstvu a zajištění podmínek pro jeho nouzové přežití.
- *Podává neprodleně zprávy o svém výjezdu a zásahu* územně příslušnému operačnímu a informačnímu středisku HZS kraje.³²

Živelná pohroma je mimořádná událost, která je vyvolána přírodními vlivy. Havárií se rozumí každá mimořádná událost v souvislosti s provozem technických zařízení a budov, při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a při jejich přepravě nebo při nakládání s nebezpečnými odpady.

---

³¹ Srov. Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí, str. 15-16.

³² Srov. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, § 70 odst. 1 písm. c)

Mimořádná událost je škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.³³

Každá jednotka SDH obce musí na území svého zřizovatele plnit základní úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva.

Činnost, kdy jednotka SDH obce plní své úkoly při mimořádné události se souhrnně nazývá zásah. Zásah začíná vyhlášením poplachu jednotce PO a končí uvedením vozidla do zásahu po návratu na svoji základnu. Vyhlášení poplachu je činnost, kdy cílem je vyzkoušet jednotku určenou pro zásah a předat jí informace o události. Vyhlášení poplachu jednotce SDH obce následuje po přijetí zprávy události ohlašovou požáru nebo územně příslušným operačním střediskem. Informace, která se předává jednotce SDH obce obsahuje:

- Druh zásahu,
- adresu místa zásahu,
- síly a prostředky vyslané k zásahu,
- další údaje upřesňující okolnosti události, která zásah vyvolala, trasu přepravy na místo zásahu zejména s ohledem na bezpečnost hasičů a včasnost zásahu.³⁴

3.5.2 Rozdělení výkonu služby

Další úkoly, které se provádí v jednotce SDH obce je pravidelná odborná příprava hasičů, údržba nebo provozní zkoušky požární techniky a věcných prostředků.

Všechna činnost, která se provádí v jednotce SDH obce je zahrnuta pod tzv. výkonem služby tj. veškerá činnost, která směřuje k předcházení požárů a jejich zdolávání, snižování následků živelných pohrom a jiných mimořádných událostí včetně zvyšování akceschopnosti jednotky PO. Výkon služby dělíme na organizační řízení a operační řízení. „Organizační řízení je činnost hasičů v jednotce PO k dosažení stálé organizační, technické a odborné způsobilosti sil a prostředků PO k plnění úkolů jednotek PO.“³⁵ Operační řízení se rozumí činnost od přijetí zprávy o skutečnostech vyvolávajících potřebu nasazení sil

³³ Srov. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, §2

³⁴ Srov. Bojový řád jednotek požární ochrany – taktické postupy zásahu O 2

³⁵ Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí, str. 22

a prostředků PO, provedení požárního zásahu a záchranných prací při mimořádných událostech, do návratu sil a prostředků PO na základnu, tzv. zásah“. Operační řízení má přednost před organizačním řízením.³⁶

3.5.3 Akceschopnost jednotky PO

„Akceschopností jednotky PO se rozumí organizační, technická a odborná připravenost sil a prostředků k provedení zásahu. Jednotka je akceschopná, jestliže:

- a) početní stav hasičů a vnitřní organizace jednotky jsou v souladu s ustanovením § 4 a jednotka je schopna uskutečnit výjezd na zásah v časovém limitu podle § 11 odst. 2,
- b) hasiči mají osvědčení o odborné způsobilosti podle § 35 odst. 5 pro výkon funkce, kterou v jednotce zastávají, a v jednotce je prováděna pravidelná odborná příprava podle § 36 až 39,
- c) má za účelem provedení zásahu připravenou požární techniku a věcné prostředky požární ochrany a jsou splněny podmínky pro použití požární techniky a věcných prostředků požární ochrany podle § 8 odst. 2 až 5.³⁷

Akceschopnost jednotky SDH obce je náročná. Obec musí udržet její akceschopnost dle § 29 odst. 1 písm. b) zákona o PO. Některé podrobnosti jednotek SDH obcí, které jsou předurčeny pro jiné činnosti, zejména kategorie JPO II a JPO III, jsou řešeny pokynem generálního ředitele HZS ČR č 50/2007, kterým se stanoví zásady pro výkon služby a odměňování členů jednotek sborů dobrovolných hasičů vybraných obcí

3.5.4 Speciální služby u jednotky SDH obce

Protože velitel jednotky SDH obce nemůže sám zvládat zabezpečení funkčnosti a akceschopnosti jednotky pověří hasiče k plnění dílčích úkolů. Tito členové zajišťují v jednotce například činnosti spojené s výcvikem, odbornou přípravou, přípravou na plnění úkolů ochrany obyvatelstva, prevence nebo vedení veškeré evidence techniky, věcných prostředků či zabezpečování jejich pravidelných revizí, kontrol a údržby. Jde převážně o plnění úkolů speciálních služeb podle § 5 odst. 2 až 4 a 7 vyhlášky 247. Speciálními službami se rozumí strojní služba, chemická služba, technická služba a spojová

³⁶ Srov. Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí, str. 22

³⁷ Srov. Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany ve znění vyhlášky č. 226/2005 Sb., § 18

a informační služba. Při tomto určování přihlíží k potřebám jednotky a jejímu vybavení. Je vhodné, aby kromě strojníků byla pro péči o další prostředky PO ve vybavení jednotky zřízena funkce technika.³⁸

Péče o techniku a prostředky jednotky SDH obce upravuje zejména Řád výkonu služby v jednotkách PO vydaný ministerstvem vnitra-generálním ředitelstvím HZS ČR.

„Strojní služba udržuje provozuschopnost požární techniky a věcných prostředků požární ochrany vybavených pohonnou částí včetně jejich základního příslušenství a hydraulických vyprošťovacích zařízení a zajišťuje údržbu v opravárenských, diagnostických a dalších obdobných zařízení.

Chemická služba udržuje provozuschopnost věcných prostředků požární ochrany, zejména prostředků pro práci s nebezpečnými látkami, pro dekontaminaci, pro detekci plynů a nebezpečných látek, hasiv a prostředků pro práci pod hladinou a dále poskytuje odbornou podporu při zásahu jednotek v prostředí nebezpečných látek na místě zásahu a pro ochranu obyvatel.

Technická služba udržuje provozuschopnost věcných prostředků požární ochrany, zejména požárních hadic, požárních armatur, záchranných pneumatických a vyprošťovacích zařízení bez motorového pohonu, prostředků pro práci ve výšce, nad volnou hloubkou nebo pro činnost na vodní hladině.

Spojová služba udržuje v provozu linkové a rádiové přenosové prostředky včetně zařízení systému varování a vyrozumění včetně jejich koncových zařízení a provádí dohled rádiové sítě požární ochrany. Informační služba udržuje v provozu informační systémy včetně koncových zařízení sítí a prostředky výpočetní techniky a provádí dohled přenosových sítí.

Jednotka SDH obce rovněž udržuje provozuschopnost svěřených prostředků ochrany obyvatelstva (stany, elektrocentrály, vysoušeče, prostředky pro nouzové přežití apod.).³⁹

---

³⁸ Srov. Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí, str. 26

³⁹ Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí, str. 26

3.6 FINANCOVÁNÍ JEDNOTEK SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCÍ

Jednotka SDH obce je zřízena obcí a na základě § 29 zákona o PO i financována. Další možnost spolufinancování je z prostředků Ministerstva vnitra a krajů, které jsou poskytovány formou dotací. Dotace můžeme rozdělit na investiční a neinvestiční.

3.6.1 Investiční dotace

Investiční dotace na reprodukci požární techniky je především určena na pořízení nové techniky pro jednotky SDH obcí. Zásady, podmínky a počty dotovaných obcí vyhláší ministerstvo vnitra – generální ředitelství HZS ČR a každoročně se mění. O tuto dotaci je nutno žádat do 30. dubna pro následující kalendářní rok.

3.6.2 Neinvestiční dotace

Neinvestiční dotace ze státního rozpočtu na výdaje jednotek SDH obcí, která je určena na zabezpečení akceschopnosti jednotek, zejména na odbornou přípravu členů jednotek SDH obcí, úhradu nákladů za zásahy jednotek SDH obcí mimo katastrální území svého zřizovatele a věcné vybavení jednotek kategorie JPO II a JPO III, zabezpečení připravenosti k výjezdu jednotek PO kategorie JPO II. Tato dotace je poskytována obcím prostřednictvím krajů. Rozpis jednotlivých částek dotace zajišťuje územně příslušné HZS kraje.⁴⁰

„Poskytovat dotace jednotkám PO dle § 27 zákona o PO má i kraj. Kraj má:

- v přenesené působnosti podílet se na hrazení nákladů jednotkám SDH vybraných obcí spojených se zásahy mimo jejich územní obvod a na financování jejich akceschopnosti, pořízení a obnově požární techniky. Část těchto nákladů hradí Ministerstvo vnitra v rámci dotace ze státního rozpočtu v požární ochraně na výdaje jednotek (viz výše),
- v samostatné působnosti přispívat obcím na financování potřeb jejich jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí, tj. ze svého rozpočtu nad rámec dotace poskytované Ministerstvem vnitra.“⁴¹

---

⁴⁰ Srov. Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí, str. 18

⁴¹ Tamtéž, str. 18

3.7 SPOLUPRÁCE S OBČANSKÝMI SDRUŽENÍMI PŮSOBÍCÍMI NA ÚSEKU POŽÁRNÍ OCHRANY

Velmi často dochází k záměnám pojmů „Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce“ a „Sbor dobrovolných hasičů“, popřípadě „Hasičský sbor“.

Mezi největší občanská sdružení působící na úseku požární ochrany ve vztahu k obcím patří Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (se svými základními organizačními jednotkami tj. „Sbor dobrovolných hasičů“) a Česká hasičská jednota nebo Moravská hasičská jednota (se svými základními organizačními jednotkami tj. „Hasičský sbor“).

Jejich členové se řídí především stanovami jako běžná občanská sdružení, ale pamatuje na ně zákon o PO v § 74 a v § 75: „Hasičský záchranný sbor, správní úřady a orgány samosprávy, jakož i právnické osoby a podnikající fyzické osoby při plnění úkolů podle tohoto zákona spolupracují s občanskými sdruženími, veřejně prospěšnými organizacemi a jinými orgány a organizacemi působícími na úseku požární ochrany.“⁴²

„(1) Občanská sdružení, veřejně prospěšné organizace a jiné orgány a organizace působící na úseku požární ochrany pomáhají při plnění úkolů na úseku požární ochrany zejména tím, že:

- a) pomáhají vyhledávat členy jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí,
- b) podílejí se na odborné přípravě členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí,
- c) podílejí se souhlasem vlastníka na provádění údržby, oprav požární techniky, věcných prostředků požární ochrany a objektů požární ochrany, včetně vodních zdrojů,
- d) podílejí se na činnosti směřující k předcházení požárům, zejména na preventivně výchovné činnosti mezi občany a mládeží,
- e) podílejí se na ediční a publikační činnosti a na dokumentaci historie požární ochrany a hasičstva.“⁴³

---

⁴² Srov. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, § 74

⁴³ Tamtéž, § 75 odst. 1

4 VLASTNÍ PRÁCE

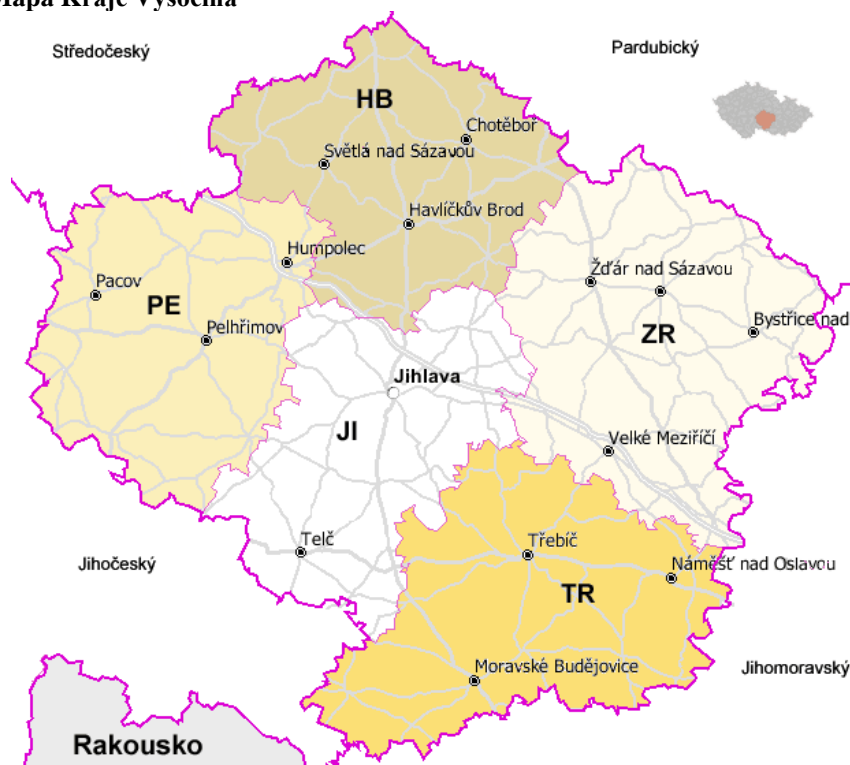
Praktická část je rozdělena do dvou částí. V první části, která je zaměřena na jednotky SDH obcí v Kraji Vysočina, jsou shrnuty a vyhodnoceny odpovědi respondentů – velitelů jednotek, a také zástupců zřizovatelů jednotek. Ti jsou zastoupeni starosty obcí. Zároveň je zde seznámení s řešením podobné problematiky v Německu, Rakousku a na Slovensku. Ve druhé části je řešena problematika uplatnění žen v jednotkách PO. I zde je srovnání s přístupem k tomuto tématu ve vybraných sousedních zemích.

1. ČÁST

Rozbor problematiky u jednotek SDH obcí je realizován na základě položených otázek formou řízeného rozhovoru nejpovolanějším osobám, tj. vybraným velitelům jednotek a starostům příslušných obcí. Dotazy se týkají problémů, se kterými se jednotky SDH obcí v Kraji Vysočina setkávají v souvislosti s jejich fungováním a také avizovanými úspornými opatřeními vlády České republiky.

Otázky byly položeny 55 velitelům jednotek SDH obcí a starostům obcí z pěti okresů Kraje Vysočina. Z toho bylo 7 jednotek kategorie JPO II a 48 jednotek kategorie JPO III. Jednotky kategorie JPO V nebyly osloveny z hlediska zanedbatelného počtu výjezdů (cca 1x za 5 až 20 let) a nižších požadavků na vybavení jednotky PO. Většina jednotek kategorie JPO V není schopna v pracovní době vyjet k zásahu.

Obrázek 2 - Mapa Kraje Vysočina

Zdroj: převzato Roční zpráva o požární ochraně za rok 2011 - Kraj Vysočina.

OTÁZKY PRO VELITELE JEDNOTEK A JEJICH VYHODNOCENÍ:

1. Jsou členové Vaší jednotky SDH obce bez problémů uvolňováni zaměstnavateli na odbornou přípravu či zásah? Pokud ne, co by se mělo změnit?

Akceschopnost jednotky především v pracovní době tj. od 6,00 - 16,00 hod, je odvislá od toho, jak probíhal výběr členů do jednotky. Z konstatování velitelů vyplývá, že s většími obcemi tyto problémy klesají, protože možnost zaměstnání v místě bydliště je větší možnost uvolnění zaměstnance na zásah, případně směnnost provozu. Přestože zákoník práce zaměstnavatelům ukládá v § 202, že zaměstnanci přísluší pracovní volno v nezbytně nutném rozsahu, odmítají umožnit členům jednotek účast na odborné přípravě a zásazích. V současné době členové jednotek ve většině případech řeší účast na odborné přípravě dovolenou, pokud ji zaměstnavatel umožní. Jistým řešením je plánovat odbornou přípravu ve dnech pracovního volna, pracovního klidu či ve svátek. Tato řešení nejsou systémová a dotazovaní velitelé se shodují, že zaměstnavatelé by měli být motivováni daňovými úlevami v takovém rozsahu, aby mohli hasiče uvolnit a při tom nedošlo k narušení výroby.

Tam, kde zaměstnavatelé uvolňování zaměstnanců na zásahy vzhledem k ojedinělým případům trpí, zatím problémy nejsou. Velitelé přiznávají, že s narůstajícím počtem zásahů v pracovní době tato dobrosrdečnost zaměstnavatelů skončí. V praxi se osvědčila jednání mezi starostou obce a zaměstnavateli členů jednotek a vyjasnění dané problematiky. Další potíže nastávají u nezaměstnaných členů jednotek, kteří jsou za činnost v jednotce odměňováni, neboť jim může být krácena podpora v nezaměstnanosti či na ni může ztratit nárok (včetně ostatních sociálních dávek).

2. Co si myslíte o délce odborné přípravy členů jednotek SDH obcí, měla by být delší nebo kratší, rozšíření jaké oblasti byste přivítali?

Dvě třetiny dotazovaných velitelů hodnotí současnou délku odborné přípravy za dostačující, třetina velitelů by přivítala více praktického výcviku, případně i stáže na stanicích HZS kraje. Velkým problémem při získávání odborné způsobilosti strojníků jednotek SDH obcí na stanicích HZS krajů je rozdílná technika. Strojníci nemají možnost praktického výcviku. Je dokázáno, že odborná příprava v rámci jednotek SDH obcí je na vyšší úrovni v případě, že členem jednotky SDH obce je profesionální hasič.

Přehled kurzů pro členy jednotky SDH obce je uveden v níže uvedených tabulkách:

Tabulka 6 - Přehled kurzů pro jednotky SDH obcí kategorií JPO II a JPO III

JPO II a JPO III		
Druh OP	Název kurzu - určeno pro	Rozsah
Základní	ZOP-40 Nové hasiče	40 hod
Cyklická	COP-40 Všechny hasiče (témata vydává generální ředitelství)	40 hod každý rok
Základní	V-40 Velitele jednotek a velitele družstev	40 hod
Cyklická	V-16 Velitele jednotek a velitele družstev	16 hod každý rok
Základní	S-40 Strojníci	40 hod
Cyklická	S-8 Strojníci	8 hod každý rok

Zdroj: převzato z <http://www.oupobm.cz/vyuka/jsdh.htm>, vlastní zpracování

Tabulka 7 - Přehled kurzů pro jednotky SDH obcí kategorií JPO V, JPO VI a nezařazené

JPO V, JPO VI a N		
Druh OP	Určeno pro	Rozsah
Základní	ZOP-40 Nové hasiče	40 hod
Cyklická	COP-40 Všechny hasiče (témata vydává generální ředitelství)	40 hod každý rok
Základní	V-24 Velitele jednotek a velitele družstev	24 hod
Cyklická	V-24 Velitele jednotek a velitele družstev	24 hod každých 5 let
Základní	S-16 Strojníci jejichž jednotka je vybavena vozidlem	16 hod
Cyklická	S-16 Strojníci jejichž jednotka je vybavena vozidlem	16 hod každých 5 let
Základní	S-8 Strojníci jejichž jednotka není vybavena vozidlem	8 hod
Cyklická	S-8 Strojníci jejichž jednotka není vybavena vozidlem	8 hod každých 5 let

Zdroj: převzato z <http://www.oupobm.cz/vyuka/jsdh.htm>, vlastní zpracování

Tabulka 8 - Přehled specializačních kurzů pro jednotky SDH obcí

Specializační kurzy	
Název kurzu-určeno pro	Rozsah
NDT-16 Nositelé dýchací techniky	16 hod
TCH-16 Technik jednotky SDH	16 hod
OPMP „A“ Obsluha přenosných motorových pil - základní	66 hod
OPMP „B“ Obsluha přenosných motorových pil - prodloužení	8 hod každé 2 roky
Vůdce malého plavidla	32 hod
Základy zdravotnických znalostí pro členy jednotek SDH	16 hod
Vyprošťování osob z havarovaných vozidel (platnost 10 let)	40 hod
Ochrana obyvatelstva a civilní ochrana	16 hod

Zdroj: převzato z <http://www.oupobm.cz/vyuka/jsdh.htm>, vlastní zpracování

3. Jak je financována Vaše jednotka SDH obce (rozpočet obce, bezúplatné převody, dotace, sponzoři, SDH, reklama apod.)?

Jednotky SDH obcí jako organizační složky obcí jsou převážně financovány z rozpočtu obcí. Všechny dotazované jednotky pobírají dotace na akceschopnost, za provedení zásah mimo území svého zřizovatele, odbornou přípravu a věcné vybavení. Některé obce jsou schopny „dosáhnout“ na dotace na pořízení nové techniky z prostředků Ministerstva vnitra a kraje. Při současném zastaralém vozovém parku jsou některé obce vděčné za bezúplatný převod techniky a věcného vybavení od HZS kraje, Policie České republiky či Ministerstva obrany tj. vozidla, stříkačky, radiostanice, dýchací přístroje apod. Polovina jednotek je financována sponzory ve formě finančních či věcných darů. Na financování necelé poloviny jednotek se podílí členové občanského sdružení působícího na úseku požární ochrany z finančních prostředků získaných z kulturních a dobročinných činností. Při financování jednotek SDH obcí nejsou téměř využívány možnosti příjmů z reklamy, což povoluje vyhláška 35/2007 Sb., o technických podmínkách požární techniky, ve znění pozdějších předpisů. Výše uvedená vyhlášky umožňuje umístit reklamu o velikosti 0,08 m² na mobilní požární techniku.

4. Podílíte se osobně nějakým způsobem na financování jednotky SDH obce?

Více jak polovina velitelů investuje vlastní čas věnovaný odborné přípravě, údržbě techniky, osobních ochranných prostředků, věcného vybavení a přispívají nezbytným drobným režijním materiálem, který mají doma. Dále věnují svůj čas ziskovým akcím pořádaných sborem dobrovolných hasičů, z kterých pomáhají spolufinancovat jednotku SDH obce. Z rozhovorů vyplývá, že se velitelé jednotek téměř nepodílí na získávání finančních prostředků od sponzorů.

5. Je Vaše jednotka SDH obce schopna vyjíždět v časovém limitu a početním stavu stanoveném zákonem 24 hodin denně? Pokud ano/ne proč?

Čtvrtina velitelů uvádí problém s výjezdem v časovém a početním limitu především v dopoledních hodinách. Hlavním důvodem je nemožnost zaměstnání v místě bydliště. V Kraji Vysočina jsou jednotky PO kategorie JPO III i v obcích s nízkým počtem obyvatel.

Jejich početní obsazení je většinou na minimálním početním stavu. Problémy nemají ve větších obcích nebo městech, kde mají v jednotce zařazený nadstandardní počet členů.

6. Jsou všichni Vaši členové vybaveni osobními ochrannými pomůckami? Co a kolik čeho Vám chybí?

Pouze 1/5 velitelů uvádí, že všichni členové jednotky jsou plně předpisově vybaveni osobními ochrannými pomůckami. Termoprádlo, které se smí používat do zásahového obleku nemá žádná jednotka. Tímto luxusem se vybavují hasiči individuálně z vlastních finančních prostředků. Přestože velitelé jsou odpovědní za akceschopnost jednotky, tedy i za vybavení ochrannými pomůckami, rozhoduje o finančních prostředcích a nákupech starosta obce. Nejčastější výmluvou zřizovatelů je vysoká cena a minimální počet hasičů stanovených pro výjezd družstva o zmenšeném početním stavu. Nicméně si neuvědomují, že z hygienických důvodů to není vhodné. Další problém je velikost společného zásahového oděvu, kdy velký hasič se do malého obleku nevejde a malý hasič ve velkém obleku ohrožuje bezpečnost svoji, kolegů i zachraňovaných. Zcela alarmující je, že v 15 % jednotek hasiči používají společnou obuv.

Obrázek 3 - Hasič vybavený osobními ochrannými pomůckami

Zdroj: převzato Cvičební řád jednotek požární ochrany

7. Jaký máte názor na ženy v jednotce SDH obce, přijmete je do jednotky, na jakou funkci? Co si myslíte, že brání jejich vyššímu zapojení do jednotek?

Všeobecně jsou mezi hasiči předsudky o zařazení žen do jednotek PO, ale i samotný nezájem o tuto činnost ze strany žen. Pokud velitelé jednotek jsou vůbec schopni připustit možnost ženy v jednotce, tak pouze jako zdravotnice, dokumentaristky nebo spojačky či v operačním řízení jako sekretářky. Tyto funkce nejsou žádným předpisem v organizační struktuře jednotek PO stanoveny. Nejčastější výmluvou velitelů jednotek, proč nezařadit ženu do jednotky PO, je malá fyzická a psychická odolnost žen a jiné hygienické požadavky. Pouze dva dotazovaní velitelé mají v jednotce SDH obce ženu, a to na funkcích hasič – nositel dýchací techniky a velitel družstva – nositel dýchací techniky.

8. Jakými prostředky komunikujete mezi sebou a s KOPISem (telefon, analogová radiová síť, digitální radiová síť Pegas, CB radiostanice, radiostanice z obchodního domu, aj.)?

Vybavenost dotazovaných jednotek komunikačními prostředky je na docela dobré úrovni. Všechny dotazované jednotky ke komunikaci s KOPIS používají analogovou vozidlovou radiostanici (alespoň v cisternových automobilových stříkačkách) a mobilní telefony - obecní, případně vlastní. 2/3 jednotek používá ke komunikaci mezi velitelem a hasiči přenosné analogové radiostanice. Digitální přenosné radiostanice Pegas s vozidlovým terminálem zapůjčeným od HZS kraje používá ke komunikaci s operačním střediskem 1/3 jednotek. Dle vyhlášky 247, přílohy 4 by jednotky měli být vybaveny dvěma vozidlovými a dvěma přenosnými radiostanicemi.

Obrázek 4 - Radiostanice jednotek SDH obcí

Zdroj: archiv jednotky SDH obce Lesonice

9. Informujete nebo se scházíte pravidelně s vedením obce (starostou) a projednáváte úkoly a činnost jednotky?

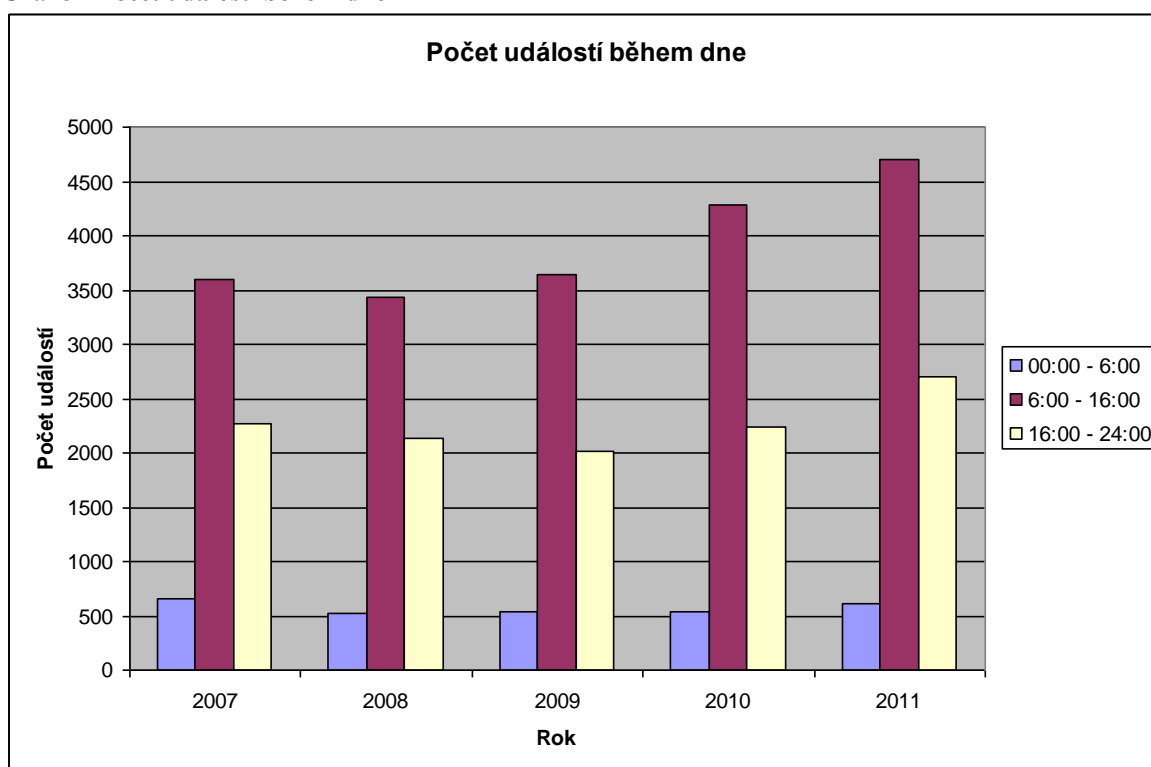
Více jak 2/3 dotazovaných velitelů vykazuje buď pravidelnou komunikaci s vedením obce nebo pozitivní komunikaci dle potřeby. Ve většině případech je alespoň 1x ročně předkládána velitelem jednotky zpráva zastupitelstvu obce. V 1 případě si dotazovaný velitel stěžuje na špatnou komunikaci ze strany obce. U některých obcí je pro komunikaci s jednotkou určen jeden ze zastupitelů. Komunikace mezi obcí a velitelem jednotky je velmi důležitá, protože odpovědnost za akceschopnost jednotky má velitel jednotky, ale o financích a nákupech rozhoduje starosta obce nebo zastupitelstvo.

10. Myslíte si, že jednotky SDH obcí jsou schopny nahradit jednotky HZS ČR, případně v jakém rozsahu?

Čtvrtina dotazovaných velitelů si dokáže představit, že jsou schopni částečně nahradit činnost jednotek HZS ČR, především u technických zásahů. Zbytek velitelů náhradu jednotek HZS ČR absolutně nepřipouští. Toto nahrazení považují za hazardování s lidskými životy a zdravím občanů. Uvědomují si, že profesionalitu jednotek HZS ČR dosaženou tříhodinovou odbornou přípravou a dvouhodinovou fyzickou přípravou každou směnu, nejsou schopni při dobrovolné činnosti a s ohledy na své rodiny, nikdy dosáhnout.

Nelze jednotkami SDH obcí nahradit činnost lezeckých skupin, zásahy na nebezpečné látky, obsluhu speciální techniky (výšková technika, vyprošťovací automobily atd.). Je třeba si uvědomit, že by výrazně stoupl počet zásahů pro jednotky SDH obcí v pracovní době a v noci. Prozatím většina zaměstnavatelů akceptuje odchody z práce na zásahy, neboť je to několikrát za rok. Jestliže to bude několikrát týdně nebudou zaměstnavatelé tuto dobrovolně záslužnou činnost tolerovat.

Graf 3 - Počet událostí během dne

Zdroj: statistické sledování událostí HZS Kraje Vysočina, vlastní zpracování

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že největší počet událostí je v době od 6:00 do 16:00 hod, což je v pracovní době většiny dobrovolných hasičů. V Kraji Vysočina je průměrně 11 událostí v pracovní době. Pokud je počítáno 1,5 jednotky PO průměrně na událost, tzn. že denně v běžné pracovní době vyjede k událostem 17 jednotek PO.

11. Jakou právní formu má vztah členů Vaší jednotky k obci? Jakým způsobem jste obcí odměňováni?

Pouze třetina dotazovaných velitelů vykázala, že členové jejich jednotky jsou v pracovním vztahu k obci formou dohody o provedení práce nebo dohodou o pracovní činnosti. Ve čtvrtině případů pobírají mzdu v operačním řízení (tj. za zásahy), v jednom případě odměnu jen za organizační řízení (tj. údržba budovy, techniky a věcného vybavení). Dva velitelé uvedli, že přestože činnost vykonávají zdarma, tak mají od obce odpuštěné poplatky např. za svoz komunálního odpadu. Zbytek velitelů uvedl, že mají pouze dohodu o členství v jednotce a vykonávají činnost v organizačním i v operačním řízení zcela zdarma. Důvodem, proč hasiči vykonávají činnosti zdarma, je především to, že nechtějí finanční prostředky odčerpávat z rozpočtu na mzdu, ale raději je investovat na nákup osobních ochranných pomůcek z důvodu vlastní bezpečnosti u zásahů.

OTÁZKY PRO STAROSTY A JEJICH VYHODNOCENÍ:

1. Jsou Vaši členové jednotky SDH obce bez problému uvolňováni zaměstnavateli na odbornou přípravu či zásah? Pokud ne, co by se mělo změnit?

Většina jednotek nemá problém s uvolňováním členů na zásahy a další činnost v rámci jednotky. Někde však bylo nutné, aby se zřizovatelé dohodli se zaměstnavateli na podmínkách uvolňování členů. V některých případech kvůli problémům se zaměstnavateli ukončili hasiči členství v jednotce SDH obce. Spíše se potýkají jednotky s tím, že členové nepracují v místě bydliště a v pracovní době nejsou schopni se včas dostavit na výjezd. Starostové nesouhlasí se současným systémem refundací mezd a s odbornou přípravou v pracovní dny.

2. Co si myslíte o délce odborné přípravy členů jednotek SDH obcí, měla by být delší nebo kratší, rozšíření jaké oblasti byste přivítali?

Se systémem odborné přípravy jsou starostové spokojeni. Jen mají připomínky k délce základního kurzu k obsluze přenosných motorových pil, který trvá 66 hodin.

3. Jak je financována Vaše jednotka SDH obce (rozpočet obce, bezúplatné převody, dotace, sponzoři, SDH, reklama apod.)?

Jednotky SDH obcí jsou ze zákona financovány svými zřizovateli (obcemi). Na financování jednotek se podílí stát i kraj svými dotacemi. Ke zlepšení akceschopnosti jednotek přispívá možnost zápůjček a převodů techniky od HZS krajů, Ministerstva obrany či Policie ČR. V některých případech jednotkám finančně pomáhají i občanská sdružení působící na úseku PO ze zisků při pořádání kulturních činností. Členové jednotek jsou ve většině případů zároveň členy těchto sdružení.

4. Jak by se případně měl změnit způsob financování jednotek SDH obcí?

Všichni starostové jsou pro zvýšení dotací ze státního rozpočtu a z rozpočtu kraje. Třetina starostů považuje za optimální, budou-li se pojišťovny podílet na financování hasičů v ČR stejně jako je to v okolních zemích. S možným nárůstem činností a zásahů si dosavadní systém financování jednotek nedokáží představit.

5. Jakým způsobem má jednotka SDH obce pojištěný majetek (škoda na majetku způsobená členem jednotky a odcizením)?

Polovina jednotek má pojištěný majetek proti krádeži. Jednotky, které vlastní nové nebo repasované vozidlo, mají uzavřené havarijní pojištění. U starších vozidel je pouze ve výjimečných případech pojištění sedadel. Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou zřizovateli jednotky je uzavřeno jen ve 2/5 dotazovaných jednotek.

6. Je Vaše jednotka SDH obce schopna vyjíždět v časovém limitu a početním stavu stanoveném zákonem 24 hodin denně? Pokud ano/ne, proč?

Téměř všichni starostové pokládají za samozřejmost, že za současného stavu je jejich jednotka schopna vyjet ve stanoveném časovém limitu a v předepsaném počtu členů. Jsou ale i výjimky, že připouští, že za určitých okolností by k problémům mohlo dojít.

7. Jsou všichni Vaši členové vybaveni osobními ochrannými pomůckami? Co a kolik čeho Vám chybí?

Tři čtvrtiny starostů je přesvědčeno, že jejich jednotka je dobře vybavena osobními ochrannými pomůckami. Čtvrtina jednotek postupně ochranné pomůcky doplňuje.

8. Jaký máte názor na ženy v jednotce SDH obce, přijmete je do jednotky, na jakou funkci? Co si myslíte, že brání jejich vyššímu zapojení do jednotek?

Polovina starostů nevidí problém v přijetí ženy do jednotky SDH obce. Téměř všichni konstatovali, že o tuto psychicky a fyzicky náročnou činnost není zájem. Jeden ze starostů stále ještě nepochopil rozdíl mezi jednotkou SDH obce a občanským sdružením působícím na úseku požární ochrany.

9. Informujete nebo se scházíte pravidelně s vedením jednotky SDH obce (velitelem) a projednáváte úkoly a činnost jednotky?

Většina starostů se hlásí k pravidelné komunikaci s veliteli jednotek. Zbytek řeší problémy dle potřeb. Všichni považují komunikaci se svými veliteli a členy jednotek SDH obce za dobrou.

10. Myslíte si, že jednotky SDH obcí jsou schopny nahradit jednotky HZS ČR, případně v jakém rozsahu?

Pětina starostů je schopna připustit, že jejich jednotka je schopna částečně nahradit činnost jednotek HZS ČR. Zbytek starostů tuto možnost absolutně nepřipouští, někteří považují otázku za nemístnou. Nejvíce se odvolávají na vybavení, stáří techniky, uvolňování členů zaměstnavateli, nedostupnost členů v pracovní době, zvednutí odměn členům a celkových nákladů obcí na jednotku, prodloužení dojezdových časů.

11. Jakou právní formu má vztah členů Vaší jednotky k obci? Jakým způsobem jsou obcí odměňováni?

Čtvrtina dotazovaných starostů potvrdila pracovní právní vztah členů své jednotky, a to ve formě dohody o provedení práce nebo dohodou o pracovní činnosti. Zbytek starostů uvedl pouze existenci dohody o členství v jednotce, což je v rozporu se zákonem o PO. Členové těchto jednotek vykonávají práci zcela zdarma, loajálně k rozpočtu obce. Je jen otázkou času, kdy budou všechny jednotky předpisově vybaveny ochrannými pomůckami a budou si moci dovolit vyplatit odměny za prováděné zásahy, údržbu techniky a věcného vybavení. Důležitou roli bude mít stoupající počet výjezdů, které hrozí po případném zrušení některých stanic HZS ČR.

ORGANIZACE HASIČŮ V SOUSEDNÍCH STÁTECH

Úkolem této části je doplnit pohled na fungování dobrovolné požární ochrany u nás. Díky názorům, a tím vzniklé představě o fungování za našimi nejbližšími hranicemi, se má vytvořit komplexnější pohled a názor na dění u nás. Je třeba říci, že hloubka zdrojů, a tedy i získaných informací ze zahraničí, není stejná z důvodu rozdílné úrovně kontaktů. Vzhledem k tomu, že takto získané informace mají pouze dokreslující význam, nebude tato rozdílnost v původu na závadu.

Německo:

Informace týkající se problematiky hasičů byly získány od velitele jednotky dobrovolných hasičů města Augustusburg. Je jím pan Jürgen Barth, který je zároveň krajským vedoucím mladých hasičů. Město patří do spolkové země Sasko, kraj Freiberg. Pan Barth konzultoval otázky s profesionálními hasiči ve Freibergu. V Německu se systém zabezpečení liší podle jednotlivých spolkových zemí. Panu Barthovi byly položeny následující otázky:

1. Jak je organizována požární ochrana v Německu?

V Německu jsou úkoly požární ochrany plně v kompetenci každé z 16. spolkových zemí. Zatímco technické vybavení a odborná příprava je díky spolkovým předpisům téměř stejná, objevují se v organizaci a financování hasičů v těchto zemích četné rozdíly. Vzhledem k tomu je téměř nemožné hovořit o „německých hasičích“. Je spíše třeba hovořit o hasičích dle jednotlivých zemí. Hasiči jsou z větší části financováni svými obcemi. Výjimkou jsou mzdy hasičů z povolání, příspěvky a dotace spolkové republiky na techniku, odbornou přípravu a podobné účely. Základem rozmístění hasičských jednotek (a tím i povinnosti obcí je založit) je zpracovaný plán jejich potřeby k pokrytí celého území – tedy velkých i malých měst a všech obcí. Další povinností je úkol pro obce, bez bližšího ohledu na jejich velikost, plnit úkoly ochrany obyvatel a požární ochrany v jejich působnosti.

2. Podle jakých kritérií se zřizují profesionální hasiči v Německu?

- a)* Kdy musí být v obci tito hasiči, záleží na zákonech dané spolkové země. Liší se to počtem obyvatel města nebo jeho statusem. (Většinou se jedná o 100 000 obyvatel).
- b)* Jsou velká města, která provozují „hasiče z povolání“, přestože k tomu nejsou nucena zákony nebo předpisy (např. Minden, Cuxhaven nebo Iserlohn).
- c)* Kromě toho existují hasiči z povolání, kteří jimi ve smyslu toho názvu nejsou. Jednotky dobrovolných hasičů mají totiž část svých sil v tzv. „placené funkci“. I zde o povinnosti tyto síly zřídit rozhodují jednotlivé spolkové státy. Například v Nordhein – Westfálsku tato povinnost vzniká u obcí s více než 25.000 obyvateli. Jinde, třeba ve Šlesvicku – Holštýnsku a Meklenbursku – Vorpommern je vůbec neznají a nemají.
- d)* Badensko – Würtensbersko zná pouze obecní hasiče. Ti mohou mít v rámci dobrovolné jednotky oddělení, kde jsou také placené síly.
- e)* Další variantou je, že jednotky zaměstnávají placené členy, kteří udržují a opravují techniku. Ti jsou zaměstnanci obce.
- f)* Ve městech, kde jsou dobrovolní i profesionální hasiči je velitelem zásahu zpravidla hasič z povolání.

- g) Na velkých letištích a průmyslových podnicích se hasiči nejmenují hasiči z povolání, nýbrž závodní nebo podnikoví hasiči. Tito soukromí hasiči nepatří k veřejným hasičům a s určitými výjimkami zasahují pouze na území své firmy. Tyto jednotky se skládají ze sil na vedlejší nebo hlavní pracovní poměr.

3. Drží se služby smíšené? Tedy dobrovolní + profesionálové?

- a) Ve všech městech, kde jsou hasiči z povolání, existují paralelně i dobrovolní hasiči. Pomáhají a doplňují profesionální jednotky, zejména u zásahů většího rozsahu.
- b) Úkoly požární ochrany a s tím spojená organizace hasičů v Německu spadá, jak již bylo řečeno, do pravomoci jednotlivých spolkových zemí.
- c) Aktivní služba dobrovolného hasiče začíná v některých zemích v 16., ve většině však v 18 letech. Setrvávají v ní do 60 let, nejvýše však do 65 let. Zdravotní stav je samozřejmě po celou dobu služby sledován a rozhoduje o pokračování ve službě.

4. Co je THW (technická pomocná služba) a jak jsou do ní začlenění dobrovolní hasiči?

Das Technische Hilfswerk (Technické pomocné práce) je samostatná složka. Je jedním z pilířů pomoci německému obyvatelstvu v případě katastrof a hromadných neštěstí. Pokud způsobí zemětřesení nebo povětrnostní vlivy rozsáhlé škody, velká voda ohrozí města a obce nebo dlouhodobě vypadne zásobování elektrickou energií, poskytnou obyvatelstvu neplacení členové po celé spolkové republice rychlou a účinnou technickou pomoc.

Zákonem o ochraně obyvatelstva a pomoci při katastrofách jsou ministerstvem vnitra definovány tři úkoly (oblasti nasazení) THW:

- technická pomoc podle tohoto zákona,
- smluvní technická pomoc pro spolkovou vládu do zahraničí,
- technická pomoc při zdolávání katastrof, stavů nouze a nehod většího rozsahu, zvláště v oblasti záchrany života a zdraví a rekonstrukčních a obnovovacích pracích.

THW je z 99 % obsazena jako organizace neplacených (dobrovolných) členů. Jeho struktura je na světě jediná toho druhu. Více než 80 000 členek a členů, mezi nimi bezpočet techniků, inženýrů, logistiků a specialistů všeho druhu, kteří jsou dislokovaní v celkem 668 místních sdruženích se ve svém volném čase angažuje v ochraně spoluobčanek a spoluobčanů. Od roku 2006 je prezidentem THW p. Albrecht Broemme, který pracoval předtím jako velitel hasičů v Berlíně.

Rakousko:

Informace byly získány od pana Markuse Bauera, který je zástupcem ředitele Zemské hasičské školy Dolního Rakouska z Tullnu na Dunaji. Také v Rakousku se systém zabezpečení požární ochrany liší dle jednotlivých zemí. Rozdíly však nejsou natolik zásadní, jako v Německu.

1. Jak je organizována požární ochrana v Rakousku?

Rakousko má celkem devět spolkových zemí. Profesionální hasiči jsou celkem v šesti městech, které jsou hlavními městy jednotlivých spolkových zemí. Jedná se o Vídeň, Graz, Innsbruck, Klagenfurth, Linz a Salcburk. Přitom třeba ve Vídni je celkem sedm hasičských stanic. Naopak, například Dolní Rakousko, nemá žádnou profesionální jednotku. Kromě toho je v Rakousku celkem 326 podnikových jednotek. Ty jsou z převážné většiny již tvořeny dobrovolnými hasiči. Dobrovolných jednotek je potom v celém Rakousku 4 531.

2. Podle jakých kritérií se zřizují profesionální hasiči v Rakousku?

Jak již bylo řečeno, profesionální hasiči jsou pouze v šesti hlavních městech spolkových zemí. Kromě těchto měst existují profesionální podnikoví hasiči u největších firem v Rakousku. Jedná se například o firmu i v České republice známou – OMV.

3. Drží se služby smíšené? Tedy dobrovolní + profesionálové?

Smíšené služby, tedy jednotky tvořené jednak profesionálními a dobrovolnými hasiči v Rakousku neexistují. Jediným místem, kde se mohou jednotky obou typů potkávat jsou města, kde jsou vybudovány stanice profesionálních hasičů. Tam také zpravidla existují dobrovolné jednotky. Členové jednotek se v rámci jednotek neprolínají, pouze v případě potřeby stojí u mimořádné události vedle sebe.

4. Existuje v Rakousku obdoba německého THW nebo jiné pomocné organizace ?

Přímo organizace tohoto typu v Rakousku neexistuje. Na mimořádných událostech i přírodních katastrofách u nás i v zahraničí pracují zejména hasiči. Avšak spolupracujeme velmi úzce s červeným křížem a řadou organizací, které pomáhají. Jedná se například o různé podoby zdravotnické záchranné služby (státní zdravotní záchranná služba, ale také Johanité, Samaritáni, apod.).

Slovensko:

Informace ze Slovenska pocházejí od Ing. Mariána Lopucha. Ten je vedoucím služeb na Okresním ředitelství Hasičského a záchranného zboru v Popradu. Je třeba říci, a snad i trochu připomenout, že požární ochrana na Slovensku vychází od okamžiku rozdělení státu ze stejného startovního bodu a dodnes se v řadě svých rysů shoduje nebo alespoň podobá požární ochraně u nás. Kromě jiného je to způsobeno i tím, že řada firem, které dodávají materiál nebo jinak pro požární ochranu pracují sídlí v jedné republice, má své zastoupení a prakticky stejně pracuje v republice druhé např. firma THT Polička. To platí i pro zastoupení firem z třetích států – například firma Auer – dýchací a detekční technika, ochranné oděvy. Požární ochrana a pro pracující firmy tedy prakticky zůstávají v jistém smyslu „federální“ dodnes.

1. Jak je organizována požární ochrana na Slovensku?

Slovensko je rozděleno do osmi vyšších územně – správních celků – krajů. Každý kraj se dělí na okresy. Prešovský kraj má celkem třináct okresů. Stejným způsobem je rozdělena i dobrovolná požární ochrana. Samozřejmě ji na okresech tvoří vlastní Dobrovolné hasičské zbory (DHZ). Ty ze Zákona o ochraně před požáry mohou uzavírat s obcemi smlouvy o zabezpečení jejich úkolů požární ochrany. Zajímavostí je, že na rozdíl od ČR zůstává zásahová činnost ve sborech. Část nákladů je kryta přímo příspěvkem a dotacemi státu, část z krajů, okresů a měst. Výhodou na Slovensku je, že bylo dohodnuto a zákonem stanovena povinnost pojišťoven poskytovat státu jednak procenta z pojistného přímo na požární ochranu a jednak přispívat několika procenty na činnost nestátních neziskových organizací. Je zde vytvořen podobný poplachový plán, který zabezpečuje území celého státu a zajišťuje, že k mimořádným událostem vyjíždějí profesionální jednotky a jsou doplňovány jednotkami Dobrovolných hasičských zborů.

2. Podle jakých kritérií se zřizují profesionální hasiči na Slovensku?

Jak již z předchozí odpovědi vyplynulo, profesionální jednotky jsou ve všech krajských a okresních městech, mimo to jsou zřízeny i stanice v menších městech. V každém okrese je zhruba 3 – 5 stanic Hasičského a záchranného zboru Slovenské republiky. Kromě toho existují profesionální podnikové jednotky. Ty se zřizují u velkých podniků nebo podniků, které mají zvýšené riziko vzniku požáru nebo jiného ohrožení obyvatelstva nebo životního prostředí. Povinnost zřídit podnikový hasičský sbor a stanovit jeho status (dobrovolný nebo profesionální), rozhoduje krajské ředitelství Hasičského a záchranného zboru Slovenské republiky na základě analýzy nebezpečí.

3. Drží se služby smíšené? Tedy dobrovolní + profesionálové?

Na Slovensku prakticky nejsou takové smíšené sbory zakládány a ani k výjezdu smíšené jednotky nedochází. Každá jednotka, ať profesionální nebo dobrovolná, vyjíždí samostatně z místa své dislokace.

4. Existuje na Slovensku obdoba německého THW nebo jiné pomocné organizace ?

Na Slovensku existuje řada organizací, které se podílejí na pomoci obyvatelstvu, případně i na odstraňování a zmírňování následků mimořádných situací a živelných pohrom. Organizace podobná THW však zde neexistuje. Veškeré úkoly a povinnosti, které má tato organizace ve vínku jsou plněny hasičskými sbory a to dobrovolnými i profesionálními.

2. ČÁST

UPLATNĚNÍ ŽEN V JEDOTKÁCH POŽÁRNÍ OCHRANY:

Přestože od pradávna náročná a nebezpečná práce hasiče je spojována s prací mužů, našli i ženy v požární ochraně, stejně jako v jiných oborech své zastoupení. Vyskytují se především na postech tiskových mluvčí, personálním, právním, obsluha operačního střediska a telefonního centra tísňového volání, ochraně obyvatelstva a civilním nouzovým plánování, na ekonomickém úseku, státním požárním dozoru, zjišťování příčin požáru, auditu a vnitřní kontrole. Na základě informací personálních oddělení HZS krajů je na řídicích funkcích, na odboru IZS a služeb se jedná o ojedinělá zastoupení žen v mužských řadách.

Na funkci hasiče, případně na velitelské funkce se ženy těžko prosazují. V samotném výkonu služby se u HZS ČR zatím žádná žena nenachází. Stále v hlavách některých odpovědných je zakotvený jakýsi odpor k obsazení těchto postů ženami. Pojem diskriminace jim nic neříká a vždy si svoje rozhodnutí při výběrovém řízení obhájí. Mezi nejčastější důvody, o kterých se hovoří patří:

- žena nevytáhne 80 kg chlapa z hořícího domu, protože může zvedat a přenášet břemeno vážící max. 20 kg, při častém přenášení 15 kg (muž také ne, protože může zvedat jen 50, opakovaně 30 kg), - § 29 vyhlášky č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci,
- na stanici nejsou dámské šatny, toalety a umývárna,
- při zásahu by kolegové hasiči byli vůči kolegyni příliš ohleduplní a tím by mohli ohrozit bezpečnost svoji a svých kolegů,

- možnost citové vazby mezi kolegy.

Proti tomu lze argumentovat, že zachraňující hasič není nikdy sám. Průzkumná skupina je minimálně dvoučlenná a je nedělitelná (BŘ O4 – průzkum). Problematika hygieny je řešena v ČSN 735710 Požární stanice a požární zbrojnice. Přestože v jiných mužských povoláních jako je např. policie a armáda jsou problémy vyřešeny, u hasičů se problémy hledají a dělá se všechno pro to, aby to nešlo.

O něco lepší situace je v jednotkách SDH obcí. V samotném výkonu služby v těchto jednotkách se stále více objevují ženy a to jako hasiči-nositelé dýchací techniky, paramedici i velitelé. Vždy se jedná o individuální přístup jednotlivých velitelů.

Problematikou žen u hasičů se zabývaly Hasičské noviny č. 5 ze dne 11. března 2011. Bylo zde napsáno několik článků. Pro ilustraci jsou uvedeny příklady:

„Nevezmeme Vás, protože jste žena!“

V Evropské unii je zákonem zakázaná diskriminace. Členské státy se někdy až úzkostlivě snaží, aby z něčeho podobného nemohly být nařčeny, protože ostuda by šla daleko za jejich hranice. Rovné příležitosti pro všechny jsou tedy deklarovány všude a odmítání diskriminace je „na vývěsním štítu“ kdekoho. Včetně profesionálních hasičů. Jenže ... „I kdybyste měla fyzicky zdatnější než polovina mužů ve výjezdové jednotce, i kdybyste psychotesty zvládla lépe než oni a měla nejlepší kvalifikaci ze všech, i kdybyste se na hlavu postavila, nevezmeme Vás. Protože jste žena.“ Sdělila mi vedoucí personálního oddělení nejmenovaného HZS, když jsem se jako potencionální uchazečka o místo hasičky ve výjezdové jednotce ptala na podmínky výběrového řízení. Protože služební zákon, kterým se jak Policie ČR, tak HZS musí řídit, výslovně zakazuje diskriminaci na základě rozdílnosti pohlaví, nenechala jsem se odradit. Takže jsem se dozvěděla, že kvůli mně nové sprchy, záchod a ložnice na útvaru staveb nebudou. Ani to nebyl argument, který by mne odradil. Hlásím se k hasičům, protože jsem přesvědčena, že tuto práci zvládnou stejně dobře jako oni, nejsem princezna na hrášku. Nevadí mi, když ve stejné místnosti spí ještě nikdo jiný. A muži, kteří prošli náročnými psychotesty, by snad přítomnost oblečené ženy v místnosti taky měli ustát. Do sprch mohu jít, až tam bude volno, cedulku na dveřích „Nevstupovat“ po deseti minutách zase sundám. A záchody – copak v celé budově

uklízečky nemají ani jeden záchod? Nebo tam uklízí muži? „Co po mně chcete?“ ptá se mě paní už dost podrážděně. Znovu opakuji, že pracovat ve výjezdové jednotce jako hasička. Po neúspěšné nabídce místa operátorky nebo administrativní pracovnice se konečně dostáváme k odpovědi na počáteční otázku – k podmínkám a průběhu výběrového řízení ... Prvním krokem je podání žádosti prostřednictvím formuláře na stránkách HZS. S připojeným životopisu. Z uchazečů si pak ve druhé fázi přijímacího řízení náměstek ředitele nebo jiná kompetentní osoba vybere ty, kteří budou pozváni na fyzické prověrky a psychické testy, po kterých by v případě úspěchu následovaly testy zdravotní způsobilosti. „Takže vidíte, že nemáte šanci, nic proti Vám, ale mezi vámi a mužem si každý vybere muže.“ Pochopila jsem. Jako žena se nedostanu ani k tomu, abych měla možnost ukázat, že mám lepší fyzické a psychické předpoklady k téhle práci než ostatní uchazeči. Konec cesty. „Ale tu přihlášku si podat můžete,“ odměřuje mi teď paní dávku rovnoprávnosti, „po roce, když se nic nebude dít, si ji můžete podat znova.“ Pravda mohu. Zákon přece striktně zakazuje diskriminaci. Jenže v celé republice není ve výjezdové jednotce profesionálních hasičů ani jediná žena. Nevím ani o žádné, která mohla ukázat, co umí, při fyzických testech. Znáám jen ty, které se, byť s fyzičkou a potřebnou kvalifikací, hlásily ... a jejichž žádosti už roky leží někde vespod obměňující se hromádky. *Autorem je redaktorka „če“*

„Jinde v Evropě to funguje“

„Pod každou přilbou je jiný člověk. Nezáleží na tom, jestli je bílý nebo černý, malý nebo velký, muž nebo žena, všichni jsme u ohně ze stejného důvodu. Měli bychom přestat mluvit o tom, kdo je silnější, a použít sílu všech, abychom dosáhli cíle!“ (slova poručíka ze stanice ve švýcarském Béroche). „Jestli máte strach, že si zlomíte nehet nebo problém s tím, vyjít na ulici bez make-upu, není to práce pro vás,“ říká profesionální hasička z jednotky ve švýcarském Bienne nedaleko Bernu. Z osmadvaceti profesionálních hasičů jsou zde tři ženy. Otázka žen mezi profesionálními zásahovými hasiči vyvolávala emoce všude. Tam, kde už nemluví o situaci „co by bylo, kdyby“, ale hodnotí se fakta, jsou však názory mužů na ženy mnohem jednoznačnější ... ženy mají mnohem silnější motivaci obstát a s tím pak souvisí míra nasazení a vytrvalosti. Jestli snaha neoslabit při zásahu své kolegy je obrovská, mnohem výraznější jak u mužů. Je ceněna jejich schopnost empatie a komunikace, například se zraněnými u dopravních nehod. Jsou diplomatictější a

trpělivější. Podle některých mužů mají ženy sedmý smysl, který jim umožňuje předvídat nebezpečí. Muži, kteří mají s ženami jako kolegyněmi zkušenosti, zdaleka nepřikládají jejich menším fyzickým predispozicím takovou váhu, jako odpůrci-teoretici. Shodují se, že výjezdy nejsou jen o síle a ženy nacházejí své uplatnění v kolektivních práci.“

„Zkušenost ze země Sasko, kraj Freiberg, město Augustusburg“

V Německu jsou ženy, pokud jsou ve výjezdové jednotce ve všech myslitelných funkcích. Pokud mají jako kdokoli jiný absolvované kurzy a složené zkoušky, mohou být na funkce zařazeny. Ženy jsou začleněny i mezi profesionálními hasiči. Ovšem jejich počet je stále malý. U nich (kraj Freiberg) je pouze jedna žena velitelkou jednotky dobrovolných hasičů. V Německu se vede kampaň, kde jsou získávány nábořem ženy k hasičům. S touto kampaní je možné se seznámit na stránkách www.frauen-am-zug.de viz. obrázek č. 5. Problémy a nevýhody u žen jako hasiček jsou snad tělesné. Je řečeno, že by neměly zvedat a nosit tak těžké předměty, ale jsou zde i ženy nositelky dýchací techniky. Je to dobré i proto, že nedostatek lidí u hasičů je v celém Německu.

Obrázek 5 - Letáky z náborové akce z Německa

Zdroj: www.frauen-am-zug.de

Lze říci, že se ženy v Německu objevují více u dobrovolných jednotek, profesionální výjezdové hasičky jsou zde stále zřídka.

V Rakousku tvoří ženy 4% celkového početního stavu. U dobrovolných hasičů jsou i ve výjezdových jednotkách. Přesto jsou zatím spíše zařazeny ve sborech na jiných funkcích.

Na Slovensku se zatím jedná o první pokusy o uplatnění žen u hasičů ve výjezdových jednotkách. I zde se zapojují do činnosti dobrovolných výjezdových jednotek.

„Nechali mě vystudovat ...“

„ ... aby mi pak řekli, že ženy neberou,“ říká jednadvacetiletá absolventka Střední školy techniky a služeb v Karviné Iveta Bierská. Maturitu získala v oboru Strojník požární techniky.

„Čtyři roky jsem studovala s kluky a byla jednou z nich. Z ničeho jsem se neulívala, nosila jsem všechny těžké věci, co oni. Učila se ovládat stroje a čerpadla. Občas za mnou chodili i pro radu, některým jsem pomáhala, aby obor zvládli,“ popisuje Iveta Bierská.

Má osvědčení Strojníka i Nástupní odborný výcvik. Vlastní řidičské oprávnění kategorie „B“ a „C“. Má praxi při práci s technikou v JPO u dobrovolných hasičů. Za sebou má kurz Mladý vodní záchranář – osvojení technik záchrany člověka ve vodě, sebeobranu ve vodě, potápění s ABC, potápění s dýchacími přístroji, první pomoc. I společná cvičení s ostatními složkami IZS spojené s vodním záchranářstvím.

I když není vázána na svůj kraj, práci ve svém oboru hledala marně. Nikdy nebyla pozvána na žádné výběrové řízení, nikdy nikde neprokazovala fyzickou zdatnost. Její žádost leží už třetí rok v jedné hromádce na personálním oddělení profesionálních hasičů ...

„Koho chrání nařízení o ochraně zdraví?“

Žádný ani vnitřní předpis, který by ženám zakazoval pracovat ve výjezdové jednotce hasičů, neexistuje. „Vydání takového předpisu by bylo v rozporu se služebním zákonem,“ sdělila tisková mluvčí GŘ HZS ČR Ivana Svitáková.

„Co udělá přítomnost ženy v jinak ryze mužském kolektivu?“

Odpovídá specialistka na genderová studia Mgr. Kateřina Machovcová, Ph.D., z fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně: „Hodně záleží na povaze konkrétní ženy a samozřejmě atmosféře v daném týmu mužů. Pokud bude vyhrocená a hodně maskulinní, může to být pro ženu velmi nepříjemné, ale pokud bude přátelská, pak to, že je jediná žena, nemusí hrát žádnou roli. Myslím si, že zásadní je spolu v týmu mluvit a reflektovat „co se děje“. Také považuji za vhodné, aby do týmu přišly třeba 2 – 3 ženy naráz. Myslím, že ta situace, kdy je žena sama, je opravdu obtížná – jak pro onu ženu, tak i pro zúčastněné

muže ... Nicméně nelze říct jednoznačně, jestli reakce na přítomnost ženy v kolektivu budou vstřícné, nebo naopak odmítavé – sama mám zkušenost s opačnou situací (jeden muž v ženském kolektivu (a zažila jsem jak pozitivní spolupráci, tak také negativní dynamiku.“

Další zajímavý článek byl zveřejněn v Hasičských novinách č. 05/2012 ze dne 9. března 2012, kde byl uveřejněn rozhovor s ředitelem HZS Moravskoslezského kraje plk. Ing. Zdeňkem Nytrou. V rozhovoru padali různé otázky k aktuální problematice hasičů, ale byla zde i otázka týkající se uplatnění žen u hasičů:

„ ... Ve Frýdku-Místku to nebyla škola jen pro chlapce, produkovala i hasičky. Jaký máte názor na ženy ve výjezdových jednotkách? No ... ještě na to nejsme připraveni, ale teoreticky to možné je. Znamenalo by to nějaká organizační opatření, ale to by problém nebyl. V rámci kanceláří není problém vyřešit otázku sociálních zařízení. My jsme de facto ženy na výjezdu už měli, i když skrytou formou. Když k nám přichází lidé na operační středisko, je možné si je odtud vytáhnout. Ta praxe, kdy na operační středisko odcházeli zralí hasiči ve věku kolem padesáti let, kteří by fyzicky nezvládli výjezdy, už je pryč. S rozjezdem stodvanáctky se nabrala spousta nových lidí, žen je tam možná i polovina. V rámci zaškolování na výjezdy jezdily. Dnes neexistuje legislativní překážka, žena si musí jen dobře rozmyslet, do čeho jde. A chlapům stačit jak psychicky, tak fyzickou. **K Vám se žádná nehlásila?** Kdysi, v devadesátých letech, ale tehdy to ještě legislativně nešlo. Bylo tam omezení v zákoníku práce. Dneska bychom se nebránili, ale nerad bych, kdyby to vyplynulo jako nábor. (úsměv) Na druhou stranu, z našeho pětičlenného užšího vedení HZS jsou dvě ženy. ...“

Rozhovor s příslušnicí HZS ČR

Jak jste se dostala k hasičům a jaké byly začátky?

Po mateřské dovolené jsem byla bez zaměstnání a našla jsem si brigádu na územním odboru HZS kraje jako administrativní pracovnice na poloviční pracovní úvazek, kde jsem pracovala na oddělení IZS a služeb. Mojí náplní práce byla administrativa z oblasti evidence a odborné přípravy jednotek SDH obcí a příslušníků HZS. Po dvou letech jsem v rámci snižování zaměstnanců o tuto brigádu přišla. Po půl roce evidence na úřadě práce jsem dostala místo na odboru IZS a řízení jednotek na krajském ředitelství HZS kraje jako

administrativní pracovník. Po měsíci mi oznámili, že musím být zařazena do služebního poměru. Následovalo kolečko zdravotních prohlídek, psychotestů a fyzických testů. Po úspěšném absolvování přijímacího řízení jako výjezdový hasič jsem byla přijata. Vstupní testy jsem totiž musela absolvovat o jednu kategorii výše než jsem byla zařazena. Moje současné zařazení je vrchní inspektor – Specialista v oblasti IZS a řízení jednotek. Vzhledem k tomu, že mezi hasiči se pohybují od dětství a manžel je profesionální hasič, nebyli mé začátky u HZS až tak traumatické a kolegové pro mě nebyli cizí. Zpočátku mě někteří nebrali vážně a první dny mi kořenili různými nechutnými historkami ze zásahů, zvláště v době oběda. Naučila jsem se je „odpálkovat“ a pochopit jejich humor i potřebu se z komplikovaných zásahů vypovídat. Dnes nemám s nimi problém.

Nemyslíte, že je to trochu neobvyklé zaměstnání pro ženu?

Zatím ano, v rámci HZS kraje jsem jediná žena pracující jako „mokrý hasič v kanceláři“. Navíc náš odbor sídlí na stanici HZS společně s výjezdovými hasiči, takže denně pracuji mezi 30 muži. Mojí náplní práce je aktualizace plošného pokrytí kraje, poplachových plánů, smluv a dohod, evidence v rámci jednotek SDH obcí, odborná příprava velitelů a strojníků jednotek SDH obcí a další administrativní činnosti v rámci našeho odboru.

Setkáváte se jako žena mezi tolika muži s diskriminací?

Zvenčí se nezdá, jedna věc je co mohu dělat a druhá, co mi někteří nadřízení umožní. Přestože musím mít kurz pro výjezdové hasiče a odbornou způsobilost na funkce velitele družstva, velitel čtyř nebo velitele malé stanice, nepatřím díky předsudkům některých nadřízených mezi denní příslušníky předurčené na výjezd. Moje profesní kariéra na tomto oddělení je za současného vedení na pomyslném stropě, a to i kdyby nebyla dnes nastavená úsporná opatření.

To znamená, že k běžnému zásahu se nedostanete?

V rámci svého zaměstnání se dostanu na různá cvičení, ale ne k zásahům. K zásahům se dostávám jako členka jednotky SDH obce v místě bydliště, kde jsem zařazena na postu velitele družstva. Jsem rovněž nositelem dýchací techniky, takže někdy velím, někdy hasím. Praktické vědomosti a zkušenosti, kterých nabývám při zásazích v jednotce SDH obce uplatňuji v zaměstnání při odborné přípravě strojníků a velitelů jednotek SDH obcí.

V jednotce SDH obce zase využívám znalostí získaných v zaměstnání. V rámci fyzické přípravy jednotky se zúčastňuji i soutěží TFA (Toughest Firefighter Alive = nejtvrdší hasič přežívá). Pořadatel sice drobně upravil pravidla pro kategorii ženy, ale všude diskutovanou 80 kg figurínu musím také tahat.

Jak Vás respektují muži jako velitele?

Jako velitel družstva nemám s ostatními členy a snad ani oni se mnou žádné problémy ať v organizačním nebo v operačním řízením. Respektují mě stejně jako jiné velitele.

A co další omílaný fenomén – hygiena?

V zaměstnání se převlékám na kuchyňce vedle své kanceláře. Co se týká hygienických podmínek na stanici mám vlastní WC a sprchu. V rámci jednotky SDH obce se převlékám na společné šatně s ostatními členy jednotky a WC se sprchou zatím v hasičské zbrojnici nemáme, ale v nové bude dámský záchod a sprcha s plentou.

5 ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ A DOPORUČENÍ

Pohled naší platné legislativy na jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí je hodně zastaralý. Důkladnou analýzou české „požární“ legislativy při zpracování diplomové práce bylo zjištěno, že zákon č. 133/85 Sb., o požární ochraně ve znění pozdějších předpisů, nenaplnuje současné potřeby. Data získaná z rozhovorů byla utříděna a vyhodnocena. Na tomto základě byl proveden rozbor platných právních předpisů, které byly hodnoceny a následně předloženy rozpory, nedostatky a návrhy na jejich doplnění, změny, či úpravy.

Zákon o PO nařizuje obcím zřídit ohlašovny požáru nebo místa, odkud je možno hlásit požár. Ohlašovny požárů byly povinné v minulých dobách, kdy na vesnici byla jedna telefonní stanice a bylo třeba ohlásit požár na tísňovou linku nebo opačně vyhlásit poplach místní jednotce dobrovolných hasičů. Řád ohlašovny požáru má obsahovat přehled sil a prostředků včetně telefonních kontaktů na jednotky, které v daném katastrálním území obce zasahují. Přitom povolávat jednotky požární ochrany je v dnešní době oprávněno pouze územně příslušné operační středisko hasičského záchranného sboru v souladu s požárním poplachovým plánem kraje. Operační středisko má přehled o aktuální akceschopnosti a činnosti jednotek PO na svém území. Na základě informací KOPIS Kraje Vysočina je více než 90 % volání na tísňové linky 150 a 112 uskutečněno z mobilních telefonů. Pro vyhledávání poplachu jednotkám sboru dobrovolných hasičů obcí používají operační střediska moderní technologie jako je dálkové spouštění rotačních, případně elektronických sirén, přímých vstupů do místních rozhlasů, zprávami na pagery, SMS zprávami a odesíláním hlasových zpráv členům jednotek technologií AMDS (Automated Message Delivery System).

Dalším „kostlivcem“ v tomto zákoně z dob, kdy dobrovolní hasiči byli metodicky vedeni Svazem požární ochrany ČSSR je, že obec při jmenování velitele přihlíží k názoru občanského sdružení působícího na úseku požární ochrany. Zákon jednoznačně nestanovuje pracovní právní formu členů jednotek ke zřizovateli. Neplní-li si obec povinnosti ve věci zřizování jednotek SDH obcí, je nepostižitelná. Zákon nestanovuje sankce vůči obci, protože ve věci zřizování jednotek PO, se na obec nepohlíží jako na právnickou osobu. Někteří starostové jsou si vědomi této mezery v zákoně a na rozdíl např. od zákona o odpadech, berou požární ochranu jako okrajovou či dokonce nadměrně

zatěžující záležitost. Je nepochopitelné, proč má zodpovědnost za akceschopnost jednotky nést její velitel, když o finančních záležitostech a pořizování vybavení jednotky rozhoduje obecní zastupitelstvo nebo starosta obce.

Prováděcí vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění vyhlášky č. 226/2005 Sb., nectí vlastnická práva a nařizuje obci mít svá vozidla označena názvem někoho jiného, občanského sdružení působící na úseku PO, které má vlastní právní subjektivitu.

Většina starostů a velitelů jednotek SDH obce volá po novém zákoně o požární ochraně. Současný zákon o PO je nepřehledný, obsahuje 43 zrušených paragrafů. Především menší obce s napjatými obecními rozpočty se potýkají nejen s náročným financováním jednotek SDH obcí, ale díky struktuře obyvatelstva i s početním obsazením jednotky. Ne všechny jednotky kategorie JPO III jsou v pracovní době schopny vyjízdet v předepsaném obsazení a předepsaném čase. Většina jednotek kategorie JPO V není schopna v pracovní době výjezdu a některé dokonce existují jen na papíře (stárnoucí populace, mladí lidé jdou nebo alespoň dojíždí za prací, ženy nemají zájem pracovat v jednotce). Proto je třeba stanovit kritérium, kdy by obec neměla za povinnost zřídit jednotku SDH obce (např. do 250 obyvatel). Obec, která by nezřizovala jednotku by musela sdružit prostředky s obcí, zřizující JPO II nebo JPO III, která by jí zajišťovala požární ochranu. Pro tyto případy umožnit obcím změnou zákonů č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů sdružovat finanční prostředky na základě vzájemné smlouvy a ne na základě svazku obcí jako dosud. Prováděcí předpis by stanovil vzor smlouvy. Současný systém financování je nejednotný a liší se kraj od kraje. Stejně jako u obecních zastupitelů je velikost dotací pro jednotky SDH vybraných obcí daná dobrou vůlí krajských zastupitelů, a proto se dotace na jednotku pohybuje od stovek po statisíce korun. Ministerstvo vnitra přispívá na novou techniku částkou 1 milion korun, což činí pouhou šestinu až sedminu pořizovací ceny. Přestože průměrná mzda stoupá, klesají razantním způsobem dotace na refundaci mezd za odbornou přípravu členů jednotek SDH obcí. Nevyhovující je systém refundací mezd zaměstnavatelům za účast na zásahu. Je třeba do zákona zařadit paragraf, který bude řešit problematiku financování jednotek SDH obcí, tzn. aby se na financování jednotek SDH obcí podílely stát, kraje, obce a pojišťovny (v návaznosti na změnu zákona o pojišťovnictví). Pro různé kategorie

jednotek je třeba stanovit rozdílné podíly financování jednotek. U jednotek kategorie JPO II a III je třeba, aby se na financování větší měrou podílely stát, kraje a pojišťovny. Zlepšit financování jednotek SDH obcí lze i příjmem z reklamy, kterou je možno mít na mobilní požární technice. Obce dosud tuto možnost nevyužívají.

Dále je třeba stanovit přesnou formu pracovně právního vztahu členů jednotek SDH obcí ke zřizovateli. Někteří starostové obcí nectí hygienické a bezpečnostní zásady při používání osobních ochranných pomůcek a výmluvou je jím finanční náročnost. S přechodného stavu se stal stav trvalý. Pokud obec neplní povinnosti vyplývající ze zákona, je třeba stanovit přísné sankce.

Dalším problémem se ukázalo, že při jmenování velitele jednotky se přihlíží k názoru občanského sdružení působícího na úseku požární ochrany.

Pro případ jejich skutečného využití musí následovat další systematická práce, tedy zpracování předkládaných podnětů do přesné a konkrétní podoby úprav. Úpravy by bylo nutné konzultovat jak s odborníky z oblasti požární ochrany tak i s odborníky z oblasti práva.

6 ZÁVĚR

V minulosti dobrovolní hasiči zasahovali převážně u požárů, kde bylo jejich úkolem doplňování vody do cisteren profesionálních hasičů. K tomuto účelu bylo jejich vybavení a vyškolení dostačující. Neustále se zvyšující počet mimořádných událostí a změna struktury zásahové činnosti se však logicky projeví i ve změně činnosti jednotek sborů dobrovolných hasičů. Logicky tak musely tyto jednotky být dovybaveny potřebnou zásahovou technikou, která v některých případech je na stejné úrovni jako technika hasičů profesionálních. Pochopitelně se zvýšily i požadavky na odborné znalosti členů zásahových jednotek sborů dobrovolných hasičů. Jejich úkolem není v tuto chvíli pouze hašení požárů. Členové těchto jednotek jsou využíváni při technických zásazích, likvidují úniky nebezpečných látek či v případě předurčenosti zasahují i u dopravních nehod. Velkou oporou celému systému jsou také v případě ochrany obyvatelstva, kdy provádějí humanitární pomoc, podílejí se na evakuaci osob a plní celou řadu dalších úkolů.

Nicméně, současný systém požární ochrany v České republice je precizně propracován a garantován státem jako celek, na rozdíl od jiných okolních zemí jako jsou Rakousko a Německo, kde je systém roztržštěný a nejednotný, neboť každá spolková země má jiný systém požární ochrany. Současný ekonomicko – politický vývoj v naší zemi tento systém začíná velmi negativně ovlivňovat. Zdá se, že je náš dlouhodobě budovaný a hlavně fungující systém v tuto chvíli ohrožen značně nelogickými kroky, které v rámci úsporných opatření plánuje vláda. Jedná se o kroky, které se ve svém důsledku dotknou nejvíce našich občanů. Nemusí být zajištěna jejich bezpečnost a Hasičský záchranný sbor České republiky nebude zvládat plnit primární funkce a úkoly, pro které byl zřízen. Občanům našeho státu už nebude moc být garantována včasná, rychlá a účinná pomoc při požárech a jiných mimořádných událost. Pochopitelně narušení, či dokonce rozboření celého systému s sebou ponese zvýšený nárůst požarovosti, větší škody při požárech, ohrožení zdraví občanů. Ruku v ruce s tím se pak mohou zvýšit i počty obětí na životech.

Velmi alarmující se mi také jeví pohled vrcholových manažerů Hasičského záchranného sboru České republiky na uplatnění a působení žen v jednotkách požární ochrany. Obecně je stále zažito, že hasičina je ryze mužská profese, ve které ženy nemají své místo. Opak je však pravdou a pokud se podíváme na právní pořádek České republiky, pak zákaz jakékoliv diskriminace se objevuje v celé řadě právních předpisů. Již samotný

právní předpis zavazující pro všechny příslušníky, zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, obsahuje zákaz jakékoliv diskriminace hned v několika paragrafech. Zajímavé bezesporu je, že tyto předsudky u ostatních bezpečnostních sborů jsou dávno překonány a dokázaly se vyrovnat s prostory pro převlékání a hygienu. Tyto problémy přitom již řeší poslední novela ČSN 73 5710 – požární zbrojnice.

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY, PRÁVNÍCH NOREM, INTERNETOVÉ ODKAZY

Odborné tištěné zdroje:

KOLEKTIV AUTORŮ. *Bojový řád jednotek požární ochrany*. 1. vydání Frýdek-Místek: Ministerstvo vnitra, 2007, str. 561, ISBN: 978-80-7385-026-5.

PLK. DR. ING. ZDENĚK HANUŠKA. *Řád výkonu služby v jednotkách požární ochrany*. 1. vydání Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009, 245 s. ISBN: 978-80-7385-069-2.

DR. ING. ZDENĚK HANUŠKA. *Organizace jednotek požární ochrany*. 2. aktualizované vydání Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2008. ISBN 978-80-7385-035-7.

KOUDELKA,Z. *Samospráva*. 1. vydání Praha: Linde, 2007, str. 399, ISBN: 978-80-7201-665-5

KRATOCHVÍL,M; KRATOCHVÍL,V. *Technické prostředky požární ochrany*. 1. vydání Praha 4: Ministerstvo vnitra, 2007, str. 152, ISBN: 978-80-86640-86-0

Právní normy:

Česká technická norma ČSN 73 5710 – Požární stanice a požární zbrojnice

Nářízení vlády č. 172/2001 Sb., o požární ochraně k provedení zákona, ve znění pozdějších předpisů

Nářízení vlády č. 352/2003 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců jednotek hasičských záchranných sborů podniku a členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí nebo podniku

Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění vyhlášky č. 226/2005 Sb.

Zákon č. 45/1876 čes. z. z., kterýmž se vydává řád policie v příčině ohně pro království České

Zákon č. 79/1935 Sb., o hasičském příspěvku při požárním pojištění

Zákon č. 40/1948 Sb., o trestní ochraně proti požárům

Zákon č. 62/1950 Sb., o ochraně před požáry a jinými živelnými pohromami

Zákon č. 35/1953 Sb., o státním požárním dozoru a požární ochraně

Zákon č. 18/1958 Sb., o požární ochraně

Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 237/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Interní předpisy HZS ČR a HZS Kraje Vysočina:

Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR a náměstka ministra vnitra ze dne 9. prosince 2002 částka 46, kterým se upravuje vybavení hasiče a základní vybavení cisternové automobilové stříkačky, zajišťující výjezd družstva nebo družstva o zmenšeném početním stavu jednotky požární ochrany, věcnými prostředky požární ochrany pro práci ve výšce a nad volnou hloubkou

Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR a náměstka ministerstva ze dne 7. srpna 2003 částka 36, k provádění odborné přípravy a odborné způsobilosti členů jednotek SDH obcí a jednotek SDH podniků

Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR a náměstka ministra vnitra ze dne 19.10.2005 částka 36, kterým se stanoví podrobnosti k zabezpečení plošného pokrytí území České republiky jednotkami požární ochrany v podmínkách kraje

Roční zpráva o požární ochraně za rok 2011 – Kraj Vysočina

Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra částka 40/2003, kterým se stanoví postup pro zpracování a použití požárního poplachového plánu kraje

Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra částka 21/2007, kterým se vydává organizační řád MV-generálního ředitelství HZS ČR

Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí

Internetové zdroje:

www.uhelnapribram.cz/historie-hasicu/d-7600/p1=8132

www.hasicsketradice.cz/index.php?option=44

www.hzscr.cz/clanek/zakladni-poslani-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx

www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx

Ostatní zdroje:

Hasičské noviny č. 05/2011 ze dne 11. března 2011

Hasičské noviny č. 05/2012 ze dne 9. března 2012

8 SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Tabulka 1 - postihy za úmyslně založené požáry	11
Tabulka 2 - postihy za zanedbání předpisů k odvrácení ohně	12
Tabulka 3 - Početní stavy členů jednotek SDH obcí	22
Tabulka 4 - Přehled vybavení jednotek SDH obcí	32
Tabulka 5 - Minimální rozsah osobních ochranných pracovních prostředků členů	33
Tabulka 6 - Přehled kurzů pro jednotky SDH obcí kategorií JPO II a JPO III	44
Tabulka 7 - Přehled kurzů pro jednotky SDH obcí kategorií JPO V, JPO VI a nezařazené	45
Tabulka 8 - Přehled specializačních kurzů pro jednotky SDH obcí	45
Graf 1 - Přehled složek IZS	17
Graf 2 - Přehled jednotek PO v Kraji Vysočina	22
Graf 3 - Počet události během dne	50
Obrázek 1 - KOPIS HZS Kraje Vysočina	23
Obrázek 2 - Mapa Kraje Vysočina	43
Obrázek 3 - Hasič vybavený osobními ochrannými pomůckami	47
Obrázek 4 - Radiostanice jednotek SDH obcí	49
Obrázek 5 - Letáky z náborové akce z Německa	63

9 SEZNAM ZKRATEK

HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IZS	Integrovaný záchranný systém
JPO	Jednotka požární ochrany
KOPIS	Krajské operační a informační středisko
PO	Požární ochrana
SDH	Sbor dobrovolných hasičů

10 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 - Doporučený vzor zřizovací listiny jednotky sboru dobrovolných hasičů obce

Příloha č. 2 - Jmenovací dekret velitele jednotky sboru dobrovolných hasičů obce

Příloha č. 3 - Dodatek k dohodě o členství v jednotce SDH

Příloha č. 4 - Dohoda o členství v jednotce sboru dobrovolných hasičů obce

Příloha č. 5 - Seznam členů jednotky sboru dobrovolných hasičů obce/města

Příloha č. 6 - Odborná způsobilost člena jednotky SDH obce/města

Příloha č. 7 - Lékařský posudek

Doporučený vzor zřizovací listiny jednotky sboru dobrovolných hasičů obce

Obec .....

okres .....

usnesením zastupitelstva č. .... ze dne .....

s účinností od ..... na dobu neurčitou

zřizuje

na základě § 29 odst. 1 písm. a) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o požární ochraně“)

jednotku sboru dobrovolných hasičů obce

.....
(název obce)

plánované kategorie **JPO** .....

stávající kategorie **JPO** ..... jako svou

organizační složku obce

dle § 35a odst. 1) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a § 24 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

1. Identifikační údaje

Organizační složka obce vystupuje v právních vztazích pod názvem

Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce .....

Sídlo organizace: .....

IČO: .....

Evidenční číslo jednotky přidělené HZS kraje .....

2. Předmět činnosti

Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce (dále jen „jednotka“) plní prioritně úkoly na úseku požární ochrany a ochrany obyvatelstva dle § 70 odst. 1 a odst. 5 zákona o požární ochraně a § 30 vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, a úkoly v souladu s předurčeností pro záchranné a likvidační práce a zařazením do požárního poplachového plánu kraje.

Jednotka může v souladu s § 97 zákona o požární ochraně poskytovat pohotovostní a jiné služby nebo práce za úhradu vynaložených nákladů za předpokladu, že se jedná o práce a služby související se základní náplní jejich činnosti a nedojde k ohrožení její akceschopnosti.

3. Osoby oprávněné k jednání za jednotku

Nestanoví-li právní předpisy jinak jsou v právních a jiných vztazích za jednotku oprávněni vystupovat velitel jednotky a zástupce velitele jednotky jmenovaní starostou obce.

4. Vymezení majetku

Nakládání s majetkem se řídí obecně platnými právními předpisy.

Jednotka užívá ke své činnosti vymezený majetek obce. Výčet majetku je uveden v příloze této zřizovací listiny, která je nedílnou součástí zřizovací listiny. Členové jednotky mohou svěřený majetek využívat pouze k činnostem, ke kterým je jednotka zřízena nebo které umožňují právní předpisy. Členové jednotky se podílí na údržbě a drobných opravách svěřeného majetku. Pořízení, prodej, pronájem nebo zápůjčku svěřeného majetku lze uskutečnit pouze se souhlasem zastupitelstva obce, přičemž musí být zachována akceschopnost jednotky. Toto neplatí pro zápůjčku potřebnou pro provedení činností v operačním řízení jednotek požární ochrany.

Majetek jiných subjektů může jednotka ke své činnosti využívat pouze na smluvním základě nebo stanoví-li tak právní předpisy.

5. Vymezení působnosti

Jednotka prioritně plní úkoly dle čl. 2 na území zřizující obce. Mimo území zřizující obce plní úkoly dle požárního poplachového plánu kraje nebo na výzvu územně příslušného operačního a informačního střediska hasičského záchranného sboru kraje.

6. Finanční zabezpečení

Financování jednotky se řídí obecně platnými právními předpisy.

Příjmy a výdaje jednotky jsou příjmy a výdaji obce. Příjmy a výdaje jednotky se vedou odděleně od ostatních příjmů a výdajů obce. S finančními prostředky přidělenými jednotce je oprávněn disponovat velitel jednotky a zástupce velitele jednotky.

7. Členové jednotky

Seznam členů jednotky a jejich funkční zařazení vedený velitelem jednotky je nedílnou součástí této zřizovací listiny. Podmínky pro zařazení osob do jednotky, minimální početní stav jednotky a činnost členů jednotky se řídí zákonem o požární ochraně a souvisejícími předpisy. Specifikace dalších podmínek a činností, které nejsou uvedeny v zákoně o požární ochraně a s ním souvisejících předpisech, mohou být upraveny vnitřním předpisem zřizovatele jednotky nebo v pracovně právních vztazích se členy jednotky, přičemž nesmí být narušena akceschopnost jednotky.

8. Organizace a činnost jednotky

Organizace a činnost jednotky se řídí zákonem o požární ochraně a souvisejícími předpisy. Za činnost jednotky v organizačním a operačním řízení zodpovídá velitel jednotky.

9. Dotčené zájmy vzniklé činností jednotky

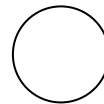
Odškodňování členů jednotky a subjektů, jimž vznikla škoda v souvislosti s činností jednotky, se řídí obecně platnými právními předpisy, příp. dokumenty vydanými obcí.

10. Zrušení jednotky

Jednotku lze zrušit pouze rozhodnutím zastupitelstva obce po souhlasu územně příslušného hasičského záchranného sboru kraje.

V

dne

razítko obce

**Jmenovací dekret
velitele jednotky sboru dobrovolných hasičů obce**

Obec .....

zastoupená starostou obce .....

s účinností od ..... na dobu neurčitou

jmenuje

na základě § 68 odst. 1 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů,

velitelem jednotky sboru dobrovolných hasičů obce

.....
(název obce)

pana / paní .....

narozen(a): .....

trvalé bydliště:
.....
.....

Při plnění výkonu funkce velitele jednotky sboru dobrovolných hasičů obce (dále jen „jednotka“) se velitel jednotky řídí ustanoveními zákona č. 133/1985 Sb. a souvisejícími předpisy. Velitel jednotky zodpovídá za činnost jednotky starostovi obce a ve spolupráci se starostou obce zabezpečuje akceschopnost jednotky a odbornou přípravu členů jednotky.

V ..... dne .....

.....
velitel jednotky

.....
starosta obce (města)
razítko

O b e c :

.....

Čj.:

D O D A T E K

k dohodě o členství v jednotce SDH ve spojení se jmenováním velitelem jednotky SDH

Dohoda se členem jednotky SDH (dále jen „j. SDH o.“) panem

.....

uzavřená dne ..... se v souvislosti s jmenováním velitelem j. SDH o. rozšiřuje takto:

1. Pravomoci velitele

Dnem jmenování velitelem JSDH má velitel JSDH práva stanovená zákonem č.133/1985 o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o PO“) a požárním řádem obce, zejména je oprávněn :

- *svolat členy j. SDH o. k odborné přípravě nebo jiné činnosti,*
- *vyžádat si osobní i věcnou pomoc fyzických osob v případech stanovených zákonem o požární ochraně, - řídit zásah do doby jeho ukončení nebo převzetí velení u zásahu jinou oprávněnou osobou (prováděcí vyhláška MV 247/2001 Sb., ve znění vyhl. 226/2005 Sb.),*
- *povolit výjezd požárních vozidel j. SDH o. k výcviku a kondičním jízdám,*
- *navrhovat obecnímu úřadu potřebu zajištění provozních prostředků pro j. SDH o.,*
- *navrhovat přijetí nových členů j. SDH o. nebo ukončení členství členů j. SDH o. nezpůsobilých k výkonu činnosti v j. SDH o.*

2. Povinnosti velitele

Dnem jmenování velitelem j. SDH o. se velitel j. SDH o. zavazuje plnit povinnosti stanovené zákonem o požární ochraně a požárním řádem obce, zejména se zavazuje :

- *udržovat trvalou akceschopnost j. SDH o.,*

- kontrolovat, zda se členové j. SDH o. podrobili jedenkrát za dva roky zdravotním prohlídkám (NV352/2003 Sb.),
- nepřipustit, aby jakoukoliv činnost v j. SDH o. vykonávali členové trvale nebo přechodně zdravotně nebo psychicky nezpůsobilí (platí i pro vliv požití alkoholu),
- dbát, aby všichni členové j. SDH o. užívali při činnostech j. SDH o. předepsanou osobní výstroj, výzbroj a ochranné pracovní prostředky a dodržovali zásady bezpečnosti práce,
- provádět odbornou přípravu členů JSDH podle plánu odborné přípravy členů j. SDH o.,
- dohlížet na provádění údržby, kontroly a zkoušení požární techniky a jiných věcných prostředků PO,
- plnit funkci velitele zásahu podle zásad stanovených zákonem o PO a prováděcí vyhláškou,
- vést evidenci požární techniky a jiných věcných prostředků PO a zajistit jejich hospodárné užívání,
- předložit dvakrát ročně obecnímu úřadu zprávu o činnosti j. SDH o., stavu požární techniky a jiných věcných prostředků PO,
- vést předepsanou dokumentaci o činnosti j. SDH o. a odborné přípravě členů j. SDH o.

3. Odpovědnost za svěřené prostředky

Zástupce obce předá veliteli j. SDH o. požární techniku a jiné věcné prostředky PO a prostředky j. SDH o. podle inventarizačního seznamu.

Velitel j. SDH o. tyto prostředky převezme. Velitel j. SDH o. odpovídá za účelné, bezpečné a hospodárné užívání požární techniky a jiných věcných prostředků PO a jiných prostředků předaných j. SDH o.

4. Odměna veliteli j. SDH o.

Za plnění povinností velitele j. SDH o. poskytne obec veliteli j. SDH o. finanční odměnu ..... měsíčně (čtvrtletně)

V ..... dne:

razítko

.....
starosta obce

.....
velitel j. SDH o.

O b e c :

.....

Čj.:

Dohoda o členství v jednotce sboru dobrovolných hasičů obce

I. DOHODU UZAVÍRAJÍ

Obec .....
zastoupená starostou .....
a pan .....
narozen ..... rodné číslo ..... / .....
bytem .....
žadatel o členství v jednotce sboru dobrovolných hasičů (j. SDH o.)

II. PŘEDMĚT DOHODY

Členství žadatele v j. SDH .....(obec)

III. ÚKOLY ČLENA j. SDH o.

Žadatel o členství v j. SDH o. se touto dohodou zavazuje jednat podle rozkazů a pokynů velitele j. SDH o. a plnit tyto úkoly :

- 1) *dostavit se po vyhlášení požárního poplachu v obci neprodleně do hasičské zbrojnice,*
- 2) *provádět podle rozkazů velitele požární zásah, případně jiné práce,*
- 3) *účastnit se odborné přípravy v rozsahu stanoveném plánem odborné příp. členů j. SDH o.,*
- 4) *podrobit se pravidelně jedenkrát za dva roky zdravotní prohlídce,*
- 5) *užívat při zásahu, výcviku a údržbě osobní výstroj, výzbroj a ochranné pracovní prostředky,*
- 6) *podílet se na výzvu velitele na údržbě požární techniky a jiných věcných prostředků PO, zejména po zásahu.*

IV. POVINNOSTI OBCE

A. Obec vytvoří členovi j. SDH o. podmínky pro plnění úkolů uvedených ve statí III. dohody takto:

- 1) *vybavuje člena j. SDH o. osobní výstrojí, výzbrojí a ochrannými pracovními prostředky,*
- 2) *zajistí členovi j. SDH o. připojištění pro případ úrazu při výkonu služby v j. SDH o. a pojištění na škody způsobené činností v JSDH a hradí pojistné,*

3) refunduje mzdu za dobu nezbytnou při zásahu nebo odborné přípravě, pokud člen j. SDH o. zasahoval nebo se účastnil odborné přípravy v pracovní době a zaměstnavatel si ji vyžádá.

B. Odměna za činnost v j. SDH o.

1) Za činnost v j. SDH o. (účast na odborné přípravě, podrobení se zdravotním prohlídkám, držení

pohotovosti, údržba a kontrola požární techniky a jiných věcných prostředků PO apod.) obec:

- zprošťuje člena j. SDH o. od placení následujících poplatků:

.....

- přiznává členovi j. SDH o. finanční odměnu:

.....

2) za účast při požárním, technickém nebo jiném zásahu přiznává obec členovi j. SDH o. finanční odměnu: .....

3) odměny podle bodu 2 a 3 budou propláceny jednou za ..... měsíců na základě výkazu velitele j. SDH o.

V. ODPOVĚDNOST ZA SVĚŘENÉ PROSTŘEDKY

Člen j. SDH o. se zavazuje:

- 1) používat požární techniku a jiné věcné prostředky PO jen při zásahu, odborné přípravě nebo jejich údržbě, kontrole nebo zkoušení,
- 2) udržovat požární techniku a jiné věcné prostředky PO v čistotě a v předepsaném stavu,
- 3) nahlásit ztrátu, poškození nebo znehodnocení požární techniky či jiného prostředku PO neprodleně veliteli j. SDH o.

Odpovědnost za škodu, kterou člen j. SDH o. na požární technice nebo věcném prostředku PO zaviní, se řídí podle §§ 415, 418 a 420 občanského zákoníku.

VI. VYPOVĚZENÍ DOHODY

- 1) Dohoda zaniká písemným vypovězením jedné ze stran. Vypovědní dohody nemusí obsahovat důvod.
- 2) Vypovězení dohody nabývá platnost 15. dnem po doručení druhé straně.
- 3) Obě strany jsou povinny do 15 dnů od vypovězení dohody vyrovnat vzájemné závazky.

Dohoda nabývá účinnosti dnem .....

V ..... dne:

razítko

.....
starosta obce

.....
člen j. SDH o.

Seznam členů jednotky sboru dobrovolných hasičů obce/města

Funkce v jednotce	Jméno a příjmení člena	Nositel dýchací techniky (ANO/NE)
Velitel jednotky		
Velitel družstva – zástupce velitele jednotky		
Velitel družstva		
Technik služby		
Strojník		
Hasič		

Datum:

Podpis velitele jednotky:

Odborná způsobilost člena jednotky SDH obce/města

Odborná způsobilost		Číslo osvědčení o odb. způsobilosti / platnost osvědčení do	
Odborná způsobilost		Číslo osvědčení o odb. způsobilosti / platnost osvědčení do	
Odborná způsobilost		Číslo osvědčení o odb. způsobilosti / platnost osvědčení do	
Odborná způsobilost		Číslo osvědčení o odb. způsobilosti / platnost osvědčení do	
Odborná způsobilost		Číslo osvědčení o odb. způsobilosti / platnost osvědčení do	
Specializační nebo jiný odborn. kurz (č. osv.)			
Specializační nebo jiný odborn. kurz (č. osv.)			
Specializační nebo jiný odborn. kurz (č. osv.)			
Specializační nebo jiný odborn. kurz (č. osv.)			
Specializační nebo jiný odborn. kurz (č. osv.)			
Specializační nebo jiný odborn. kurz (č. osv.)			
Specializační nebo jiný odborn. kurz (č. osv.)			
Specializační nebo jiný odborn. kurz (č. osv.)			
Další údaje, poznámky :			

LÉKAŘSKÝ POSUDEK

na základě **vstupní / periodické / mimořádné / výstupní^{*)}** zdravotní prohlídky provedené v souladu s § 1 až 6 nařízení vlády č. 352/2003 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců jednotek hasičských záchranných sborů podniků a členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí nebo podniků.

Posuzovaný(á) ..... data narození .....

zařazený(á)/přijímaný(á)^{*)} na funkci .....
v jednotce sboru dobrovolných hasičů podniku/obce

nositel(ka) dýchací techniky ANO / NE

je

- a) zdravotně způsobilý(á)/ k výkonu činnosti v uvedené funkci
- b) zdravotně nezpůsobilý(á) k výkonu činnosti v uvedené funkci
- c) zdravotně způsobilý(á) k výkonu činnosti v uvedené funkci jen s tímto omezením

Poučení:

Podle ustanovení § 77 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, je možno podat proti tomuto posudku do 15 dnů ode dne jeho prokazatelného obdržení návrh na jeho přezkoumání. Návrh se podává písemně vedoucímu zdravotnického zařízení prostřednictvím lékaře, který tento posudek vydal.

V ..... dne .....

Razítko a podpis lékaře

Posuzovaná osoba a zaměstnavatel se seznámil s posudkem a poučením, posudek je určen zřizovateli jednotky sboru dobrovolných hasičů obce.

Dne: .....
Podpis posuzované osoby

Dne: .....
Za obec

^{*)} nehodící se škrtněte